

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866, z. s.
Hradec Králové 500 03, Eliščino nábřeží 465/7,
budova Muzea východních Čech

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KOMITÉTU
PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK
Z VÁLKY ROKU 1866, z. s.

ZA ROK 2021

PŘEDLOŽENO VALNÉ HROMADĚ
DNE 9. 4. 2022
V HRADCI KRÁLOVÉ

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 je spolkem podle § 214 a násl. občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Byl zřízen v roce 1990 jako nástupce zaniklého Spolku pro udržování válečných památek na bojišti Královéhradeckém v Hradci Králové a dalších zaniklých spolků obdobného zaměření, které nuceně ukončily svoji činnost po roce 1918, 1951, resp. 1959. Sídlem Komitétu 1866 je budova Muzea východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábřeží 465/7, 500 03 Hradec Králové.

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KOMITÉTU 1866

Vážené kolegyně, kolegové a příznivci Komitétu 1866.

Je již tradičně mou milou povinností, abych vás informoval o spolkové činnosti v uplynulém roce 2021. Místopředseda mne požádal o 1/2 až 3/4 stránky formátu Bella 1866. Když jsem si ve stručnosti vypsál výtah z loňského roku, tak mám před sebou 6 stránek formátu A4. Náš místopředseda, nechť přijme tedy malou omluvu. To svědčí o velmi plodném roce 2021, kdy jsme i v období různých opatření vlivem pandemie Covid 19 museli své aktivity podřídit a směřovat jinak, než bychom si přáli. V důsledku toho nemohla tradičním způsobem proběhnout jarní valná hromada a naše plánované setkání. Spojili jsme se po síti a alespoň takto improvizovaně jsme 46. valnou hromadu uspořádali. Z předchozích období jsme s on-line přenosy měli zkušenost, jelikož jsme takto zasedali při četných jednáních předsednictva. Tímto patří velký dík kolegům, kteří spojení zprostředkovali.

Podle náhledu do uplynulé činnosti bych velmi rád poděkoval brigádníkům na jednotlivých bojištích a jinde. Jedná se opravdu o průlom, jelikož si myslím, že takový počet brigád a celkových odpracovaných hodin je historickým milníkem spolku. Brigádníčili se s velkým nasazením a myslím, že jsme si tímto nasazením eliminovali již zmíněná opatření. U Hradce jsme postavili druhou skupinu, která se věnovala očistě a opravám písma. První skupina mimo jiné měnila stojany naučné stezky. Při dalších brigádách jsme pracovali společně. Na severu Čech jsou brigády tradičně četné a příkladné. Tak je tomu i na Moravě. Brigády probíhaly u České Skalice, Náchoda, Dvora Králové, v Kocbeřích, Praze, Brně a na dalších místech, o čemž nás budou informovat techničtí referenti jednotlivých bojišť.

Na začátku roku 2021 započal program přednášek „Válka 1866 on-line“ ve čtyřech blocích na kanálu YouTube, kde se posluchači mohli seznámit s 15 přednáškami na zajímavá témata. Tento náš počin má poměrně velkou sledovanost a kladné odezvy, proto budou přednášky k dispozici zájemcům po neomezenou dobu.

Jako plodnou bych rád zmínil publikační činnost. V minulém roce vyšla dvě čísla spolkového časopisu *Bellum 1866*. Zde bych vás chtěl poprosit o trpělivost s distribucí minulých čísel, která je vlivem nekonání se valných hromad opožděna. Dále vyšlo několik publikací, na kterých se spolek, nebo jeho členové, podíleli. Brožura *Příběh zapomenutého obrazu* – Jiří Synek a Radek Balcárek, *Dekorace k rakousko-prusko-italské válce v roce 1866* – Jindřich Kudrna, Jana Vaňková, *...Lužičtí Srbové v prusko-rakouské válce 1866* – Zuzana Bláhová Sklenářová, Vojtěch Kessler, *Muzeum války 1866 a areál bojiště u Hradce Králové* – Josef Šrámek, a tolik očekávaná

knihy *Velké dny hradecké pevnosti za války 1866* – Jaroslav Dvořák. Byl vydán také průvodce po naučných stezkách na Tovačovsku a Přerovsku.

Pietní akt se konal dne 29. 5. 2021 při již třicátých c. k. manévrech 18. pěšího pluku v Máslojedech, kde byl za spolek položen věnec s pamětními stuhami.

V červnu jsem jako předseda Komitétu 1866 převzal ocenění Rady Královéhradeckého kraje za dlouholetý počin a významný přínos památkové péči na území Královéhradeckého kraje. Toto ocenění patří vám všem aktivním členům, kteří se podílíte na péči o památky, a kteří zajišťujete chod činnosti spolku.

Jako velmi povedenou lze hodnotit vzpomínkovou akci v Cerekvici nad Bystřicí, kterou moderoval místopředseda spolku Jiří Synek. Ta proběhla ve spolupráci s obcí a projektem Königrätz 1866 dne 19. 6. 2021. Po pietním aktu v obci a slavnostním odhalení zrestaurovaného obrazu, který namalovala matka padlého rakouského důstojníka Eugena Sauer-Csáky von Nordendorf, se konal křest vydané brožury, dekorování jednotlivců, kteří se podíleli na jejím vydání a rozsáhlé renovaci pomníků na hřbitově. Dále proběhla pieta na hřbitově s položením věnce a květin ke všem pomníkům. Pan farář Marián Benko požehnal obrazu, který se v kopii vrátil na původní místo do hřbitovní kaple, a odsloužil mlži v místním kostele.

To už se ovšem blížíme ke 155. výročí války. Dne 24. 6. 2021 proběhla vycházka na bojišti u Jičina k uctění památky na padlé. Vzpomínková akce se 26. 6. konala na bojišti u Náchoda. V Trutnově proběhl pietní akt s natíráním desky na Krakonošově náměstí dne 27. 6. Uctění památky padlých položením věnců k pomníkům se konalo u Jánské kaple, kde byla součástí programu i bitevní ukáзка. O den později proběhla pieta v České Skalici u kostela Nanebevzetí Panny Marie, abychom se poté společně odebrali do Jiřinkového sálu muzea, kde se konala vernisáž nádherné výstavy s tematikou 66. války a odpoledne pak odhalení opraveného kříže v Nedělišťích.

Dne 2. 7. 2021 započaly vzpomínkové akce na bojišti u Hradce Králové pietou u opravených pomníků v Dlouhých Dvorech za účasti významných hostů. Jako symbol poděkování byly uděleny dekrety a pamětní medaile těm, kteří k opravě

K. Fleischhacker dekoruje předsedu Komitétu 1866 M. Suchého 2. 7. 2021 (foto J. Hanuš)

pomníků přispěli, jak finančně, tak v rámci brigád. Bylo uděleno několik spolkových ocenění a čestné členství panu Radku Balcárkovi. Několik členů bylo oceněno představitelem řádu Křížovníků s červeným srdcem – Cyriaků panem Petrem Encem medailí cti a někteří členové obdrželi stříbrný pamětní kříž od předsedy Österreichische Kameradschaftsbund v Guntramsdorfu u Vídně pana Karla Fleischhackerera. K vidění byl i originál cerekvického obrazu v kapli sv. Klimenta v Hradci Králové. V předvečer

položili květiny u pomníku Hessova 49. pluku a u památek v lese Holá členové pěšího pluku č. 49 pánové Wolfgang Hess a Alexander Noe. Ve výroční den, který připadl na sobotu 3. 7. 2021, se konala rozsáhlá akce k uctění pietní vzpomínky na 155. výročí. Již dopoledne byly představeny zmíněné vydané publikace v Muzeu války 1866 na Chlumu a bylo vzpomenu na jeho 85. výročí založení. V 11 hodin proběhl tradiční pietní akt za přítomnosti významných hostů, kteří položili věnce a květiny k pomníku Baterie mrtvých. Odpoledne diváci mohli spatřit bitevní ukázkou „*Korunní princ Albert Saský v bitvě u Hradce Králové.*“ Celodenní program byl potom zakončen mší v kostele Proměnění Páně na Chlumu, kterou sloužil pan farář J. Brožek.

Rozsvícený Sváb se konal 4. 9. a diváci mohli vidět cvičení vojska, bitevní ukázkou a polní mši, slouženou panem farářem Mariánem Benkem. Vycházka se konala v polovině července v Dubu a Tovačově. Pietní akt se uskutečnil v Kunraticích a Frýdlantu a taktéž se konala i beseda v Jičíně. Tam jsme se potom sešli i 18. 9. k připomínce výročí bitvy u Jičina a 2. 10. bylo vzpomenu 155. výročí v Tovačově, kde se konala přednáška, pietní akt a bitevní ukázkou v zámeckém parku. Menší pietní akt se uskutečnil i v Cerekvici nad Bystřicí, kam byl navrácen chybějící netypický kříž po jeho náhodném objevení.

Podzimní 47. valná hromada se konala v Probluzi 23. 10. 2021 a po ní jsme se odebrali na hřbitov, kde proběhl pietní akt u opravených pomníků a jejich požehnání panem farářem Mariánem Benkem, spojený s prohlídkou místního hřbitova. Zahraniční hosté, pánové Hess a Noe, položili květiny k pomníkům v Holé.

Zástupci Komitétu 1866 se účastnili pietního aktu v rámci Dne veteránů v Čistěvsí, Předměřicích nad Labem a na vojenském hřbitově v Hradci Králové-Pouchově v památný den 11. 11. v 11 hodin. Na těchto místech byly položeny květiny a spolkové stuhy. Dne 13. 11. se konal pietní akt u opraveného pomníku ve Volfarticích na Českolipsku a po něm i spolková přednáška.

Ovšem zasáhla nás i smutná zpráva. Dne 16. 11. 2021 naše řady opustil kamarád pan PhDr. Pavel Mertlík, aby se vydal k Velké armádě. Na jeho pohřbu jsme o deset dnů později položili květiny se spolkovou stuhou.

Dne 17. 11. 2021 jsme se setkali opět v Probluzi u pietního aktu, kde jsme položili květiny u pomníku 18. pěšího pluku a poté se účastnili slavnostního setkání v Penzionu na Faře v Dubenci, které pořádali kamarádi z 18. pěšího pluku ke svému 25. výročí založení.

Drazí kolegové. Tento výčet akcí je doslova obklíčen a prošpikován spolkovými a individuálními brigádami členů našeho spolku a našich kamarádů

*W. Hess a A. Noe u pomníku v lese Holá
2. 7. 2021*

a příznivců, které tímto zvu ke vstupu k nám. Jsem velmi hrdý na to, že v tak složité situaci, kterou již několik let podstupujeme, o čemž jsem se zmínil v úvodu, kdy kráčíme cestami, které jsme si nevybrali, kdy nám odcházejí nejbližší, příbuzní, kamarádi a známí, že jsme schopni s hrdostí a se vztyčenou hlavou nést pochodeň, zažehnutou zakladatelem panem Janem Nepomukem Steinským. Čím déle jsem mezi vámi, tak si uvědomuji, že jsem součástí velkého díla.

Dámy a pánové, upřímně vám děkuji a velmi se těším na další spolupráci. K tomu přeji vám a vašim rodinám zdraví a štěstí.

Miroslav Suchý
předseda Komitétu 1866

ČINNOST KOMITÉTU 1866 V ROCE 2021

Činnost Komitétu lze rozdělit do těchto samostatných oblastí:

1. **Péče o válečné hroby a pomníky**
2. **Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí**
3. **Publikační činnost**
4. **Podpora rozvoje cestovního ruchu**
5. **Spolková činnost**
6. **Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy**

PÉČE O VÁLEČNÉ HROBY A POMNÍKY

V následujících odstavcích informují jednotliví techničtí referenti o dění ve svých regionech, kopírujících jednotlivá bojiště prusko-rakouské války, a to nejen o provedených opravách a údržbě jednotlivých ohrožených pomníků, ale i o společenských a kulturních akcích, zaměřených na popularizaci tohoto období našich dějin.

Zpráva technického referenta bojiště u Hradce Králové Blanka Karešová, Jiří Vilím

V roce 2021 se na bojišti u Hradce Králové stala hlavní akcí oprava skupiny devíti památek u kostelní zdi na hřbitově v Probluzi. Akce proběhla z dotace ministerstva obrany a za finančního příspěví obce Dolní Přím a Komitétu 1866 v celkové hodnotě 210.000 Kč. Jednotlivé položky: pomník ev. č. 47 – mohutná pyramida s dělovým křížem na vrcholu na

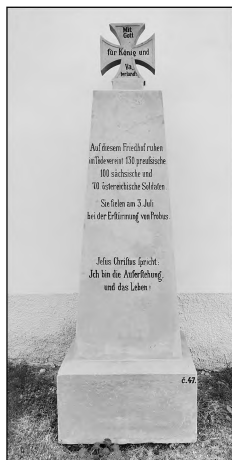

*Restaurování pomníků v Probluzi u kostela
(foto B. Karešová, červen 2021)*

hromadném hrobě (25.900 Kč), ev. č. 54 – litinový kříž na pískovcovém soklu dvou pruských vojáků (26.300 Kč), ev. č. 55 – záklopní deska pruského nadporučíka Consbrucha (22.300 Kč), ev. č. 56 – pískovcový sarkofág pruského setníka Montbarta (26.700 Kč), ev. č. 57 – záklopní deska saského nadporučíka Fiedlera (21.100 Kč), ev. č. 58 – litinový kříž na pískovcovém soklu pruského nadporučíka Effnerta (27.700 Kč), ev. č. 59 – záklopní deska saského setníka Radkeho

Opravený soubor pomníků v Probluzi (foto J. Synek, září 2021)

Pyramida ev. č. 47 na Probluzi před a po opravě (foto J. Vilím)

hrobu vojína Greefa. Tuto zakázku v ceně 24.195 Kč uhradila obec Dolní Přím, stejně jako opravu záklopní desky, příslušející k památce ev. č. 122. Při příležitosti valné hromady Komitétu 1866 a vzpomínkových Dušiček 23. října 2021 byl soubor pomníků odhalen a požehnan panem farářem Marianem Benkem.

Dne 25. listopadu byly kameníkem Jiřím Soukupem osazeny sloupky (dva kusy z původního oplocení hrobu a dva

(23.000 Kč) a ev. č. 172 – mramorová nápisní deska v pískovcovém rámu pruského vojína Greefa (37.000 Kč). Práce provedl restaurátor Jiří Soukup.

Kromě těchto položek, uhrazených z prostředků zmíněných subjektů, se naskytl možnost osazení sloupků a kovaného řetězu kolem

Opravený pomník ev. č. 145 v lese Svěb (foto B. Karešová)

kusy nabídl starosta obce z původního oplocení hřbitova) a zavěšen řetěz u hrobu ev. č. 172 pruského vojína Greefa. Tím byla završena I. etapa oprav pomníků na hřbitově v Probluzi.

Další byla oprava pomníku ev. č. 145 na hrobě pruského nadporučíka Schmidta, včetně litinového oplocení, a dvou šachetních křížů ev. č. 337 a 338 na cestě k Římanovi. Tyto opravy, vyčíslené sumou 59.738 Kč, hradila obec Máslojedy.

V měsíci květnu nám byla starostou obce Čistěvsí nahlášena příhoda, při které byl povel v poli stojící pomník ev. č. 211 na hrobě pruských důstojníků Sommerfelda a Witzlebena, přičemž byl kříž

Neděliště, pyramida ev. č. 114 před a po opravě (foto J. Vilím)

Cerekvice nad Bystřicí, kříž na pomníku ev. č. 98 (foto J. Synek, 11. 9. 2021)

Králové Vladimírem Švecem a Jaroslavem Kosařem. Tyto brigády byly směřovány zejména na čištění pomníků a následné zvýraznění písma. Termíny těchto brigád: na Horním Přímě 17. 4., v Cerekvici 17. 5., 23. 5., 31. 5., 1. 6., 7. 6., 8. 6., 9. 6., na Probluzi 28. 7., 21. 8., 22. 8., 25. 8., 20. 9., 7. 10., v Nedělištích 1. 5., 30. 5. a 6. 6. u Šrámova kříže v Rozběřicích. Dne 18. 7. byl v Dohaličkách odstraněn břechan

vrcholu památky rozbit na několik kusů. opět vztyčen a připraven na osazení kříže. Předsednictvo Komitétu 1866 rozhodlo, že pomník bude znovu osazen litinovým křížem, podobným, jako na pohlednici z roku 1905. Na konci roku se jedná o možnostech výroby či nákupu kříže na tuto památku.

Z menších prací to bylo např. navrácení dělového kříže na pyramidu ev. č. 114 na vojenském hřbitově v Nedělištích, který zhotovil kameník Valeš a byl odhalen při menším pietním aktu po vernisáži výstavy v České Skalici 28. června. Zakázku v ceně přes 6.000 Kč uhradil Komitét 1866 ze svých zdrojů. Podobná akce se uskutečnila po nálezů zmizelého kříže a jeho instalaci kameníkem J. Soukupem na pomník ev. č. 98 rakouského kadeta Lunzera na hřbitově v Cerekvici nad Bystřicí 7. října. Instalaci uhradila obec Cerekvice.

Na bojišti proběhlo několik brigád, z nichž značnou část uskutečnil předseda M. Suchý s R. Balcárkem, L. Petrem, Š. Demlovou se syny a členy Gardy města Hradce

R. Balcárek při čištění pomníku
u Šrámova kříže
(foto M. Suchý, 17. 7. 2021)

R. Balcárek a M. Deml při čištění
pomníku v Nedělišti
(foto M. Suchý, 30. 5. 2021)

z pomníku ev. č. 177 pruského setníka Leonhardiho. Této akce se navíc zúčastnili P. Mrkvička a J. Vorel.

Dne 24. dubna proběhla brigáda zejména za účelem ošetření a nátěru šachetních křížů a úprav jejich okolí, které se zúčastnili: B. Karešová, J. Musílek, J. Vilím a mládež N. Sailerová a M. Musílek. Na katastru Břízy to byly kříže ev. č. 324, 389 a 390, na Žižkovci ev. č. 321 a 322, poté po přejetí do Máslojed ev. č. 335, 336, 337 a 338. Cestou jsme se zastavili u pomníku ev. č. 66 saského nadporučíka Stieglitze, kde jsme uklidili větve ze suchého dubu.

M. Musílek při natírání
kříže ev. č. 389 u Rosnic
(foto J. Vilím, 24. 4. 2021)

M. Suchý obnovuje písmo
na pomníku
v Cerekevici nad Bystřicí
(foto R. Balcárek,
31. 5. 2021)

28. dubna uskutečnili brigádu členové KVH Předměřice pod vedením Petra Mufa, který přislíbil, že budou udržovat 5 pomníků na katastru obce Lípa.

*Pavel Sailer u pomníku
ev. č. 34
(foto B. Karešová,
20. 8. 2021)*

u sv. Aloise č. 18 a v Dolním Přímě č. 19. Akce se zúčastnili: B. Karešová, J. Kozák, J. Musílek, M. Musílek a J. Vilím. Na obou brigádách byl také odvezen odpad, tzn. torza starých stojanů a větve keřů, které bylo potřeba ořezat kvůli instalaci.

V sobotu 21. srpna se uskutečnila brigáda v Máslojedech, kde jsme již večer odvezli s pomocí P. Sailera 4 kusy patníků k pomníku ev. č. 138 pruského poručíka Barbenese a dopoledne jsme je umístili

kolem památky tak, aby nebyla ohrožována orbou. Poté jsme přešli do Choustníkovra Hradiště, kde na hřbitově bylo třeba odstranit z pomníků a přilehlé zdi letitý brečtan, což se s vypětím sil podařilo. Ostříhanou hmotu jsme po dohodě se starostou obce vozili do kontejneru u nového hřbitova. Brigády se zúčastnili:

Jako každým rokem, proběhly dvě brigády historického 18. pěšího pluku pod vedením L. Dolany na vojenském hřbitově v komárovské bažantnici. Byly očistěny pomníky s příslušenstvím, oplocení, posekána tráva a nálety uvnitř i vně hřbitova a vše vzorně uklizeno.

Několik brigád také uspořádala kolegyně Karešová na úpravu okolí pomníků ve Svíbu a okolí, zejména u Řimana, šachetních křížů při cestě k němu, při hlavní cestě lesem ale také například u pomníku ev. č. 34 rakouského 61. pěšího pluku na katastru Čistěvsi. Těchto brigád se účastnili B. Karešová, P. Sailer s rodinou, K. Daniel a další. Zde je třeba také vyzdvihnout dlouhodobou vzornou péči o vojenský hřbitov v Máslojedech.

V sobotu 8. května proběhla výměna 5 kusů nejponičenějších stojanů naučných stezek na úseku: Bitva u Hradce Králové 3. července 1866 – jižní křídlo a sice: Cerekvice č. 1, Dohalice č. 6, Mokrovousy č. 10, Lubno č. 13 a Komárovská bažantnice č. 14. Akce se zúčastnili: B. Karešová, J. Kozák, J. Musílek, M. Musílek a J. Vilím.

Dne 10. července proběhla výměna dalších 5 kusů stojanů na jižním křídle v Hněvčevsi č. 2, Sadové č. 4, na Hrádku č. 17, v Horním Přímě

Mokrovousy, brigáda 8. 5. 2021 (foto J. Vilím)

Brigáda u pomníku ev. č. 138
(foto J. Vilím, 21. 8. 2021)

Okolí pomníku ev. č. 138 po úpravě
(foto R. Balcárek, září 2021)

B. Karešová, J. Kozák, J. Musílek, M. Musílek, I. Stolín a J. Vilím.

V neděli 5. září jsme se sešli na hřbitově na Probluzi, abychom upravili hrob ev. č. 172 vojína Greefa. Byla potřeba vykopat hlína na hrobu, plochu pokrýt folií a navézt kačírek, který nám dodal P. Sailer. Vykopaná hlína byla rozvezena a urovňána po ploše hřbitova. Poté jsme odjeli do Svíbu, kde byly upraveny památky a jejich okolí při cestě alejí až k myslivci (celkem 15 památek). Této brigády se zúčastnili: Š. Demlová, B. Karešová, M. Deml, P. Mrkvička, J. Musílek, M. Musílek, M. Suchý a J. Vilím. R. Balcárek a M. Suchý poté ještě očistili poslední z pomníků na probluzském hřbitově, ev. č. 45 rakouského 8. kyrsnického pluku.

Choustníkovo Hradiště, brigáda
21. 8. 2021 (foto B. Karešová)

Závěrečná letošní brigáda se konala 10. října, kdy jsme nejprve upravili a očistili památky a sokl s oplocením u saského hřbitova v Dolním Přímu. Poté jsme se věnovali pomníku ev. č. 320 rakouského 74. pěšího pluku. Jelikož na obou

Probluz, brigáda 5. 9. 2021 (foto B. Karešová)

místech byla tráva nedávno posekaná, mohli jsme přistoupit rovnou k hlavním úkolům, což bylo nejdříve pořezení křoví a trávy v lese Holá u pomníku ev. č. 9 rakouského plukovníka Bindera a přilehlé pyramidy na hromadném hrobě ev. č. 247. Památky, po naší dvouleté absenci v této lokalitě, nebyly v porostu ani vidět. Kolega Musílek ještě pokácel dva vzrostlé

Úprava hrobu ev. č. 172 v Probluzi
(foto B. Karešová, 21. 8. 2021)

Brigádníci v lese Holá 10. 10. 2021
(foto J. Vilím)

suché smrky, z nichž jeden svým eventuálním pádem přímo ohrožoval pyramidu. Následně nás čekal stejný úkol u Spáleného mlýna okolo pomníku na hrobu pruského poručíka Sperlicha ev. č. 248. Brigády se zúčastnili: B Karešová, J. Kozák, J. Musílek, M. Musílek, I. Stolín a J. Vilím.

Všem zúčastněným, kterým není lhostejný osud a stav památek na bojišti, patří náš upřímný dík. Ve druhé polovině roku 2021 byla obcí Dolní Přím vysázena podél přístupové cesty od silnice u sv. Aloise k pomníku ev. č. 320 v poli u Horního Přímu lipová alej.

Zpráva technického referenta bojiště u Náchoda Matouš Holas

Podstatnou část prací, vztahujících se k údržbě památek na bojišti u Náchoda v roce 2021, provedl rodák z nedalekého Šonova Petr Tylš ve spolupráci s Petrem

Havránkem. Výraznou měrou přispěl k opravám a údržbě i Spolek přátel vojenské historie – 6. prapor polních myslivců Náchod, který v tomto roce oslavil 25. výročí svého založení, a se kterým Komitét 1866 spolupracuje již dlouhou řadu let.

SPVH – 6. prapor polních myslivců se rovněž zasloužil o podnět ke zrenovování dvou pomníků, u kterých si finanční náklady spolek rozdělil s Komitétem 1866 (celkem 13.700 Kč). První z nich (ev. č. 56) byl věnován na památku plukovníka G. Jausena a kronikáře K. Popplera, druhý pomník (ev. č. 129) vznikl v upomínku ochránce památek na

Pomníky ev. č. 129 a 56 po renovaci
(foto P. Szabová)

válku 1866 B. Peterky. Oba pomníky jsou umístěny za monumentálním „Myslivcem“ ve Vysokově a již dlouho jejich stav vyžadoval opravu. Renovaci zajistila BcA. Pavla Szabová, která s Komitétem 1866 rovněž delší dobu úspěšně spolupracuje. U obou památek byl restaurátorkou odstraněn tlakovou vodou s regulovaným tlakem 2,5 bar nános biologických nečistot (řas a lišejníků) a po vyschnutí byly zvýrazněny textové nápisy černou syntetickou barvou. Následovalo ošetření vápencových, pískovcových i mramorových částí pomníků biocidním a poté i hydrofobizačním prostředkem. Oba pomníky tak opět září novotou.

Hlavní událostí na bojišti se stala vzpomínková akce, která se konala den před památným datem bitvy, v sobotu 26. června, tedy po 155 letech. Akci podpořili a organizovali, společně Komitétem 1866 a výše uvedeným spolkem, obec Vysokov, Svazek obcí 1866, Město Náchod, Kavalérie Náchod a v neposlední řadě Královéhradecký kraj. V rámci programu byly divákům představeny složky obou bojujících armád a jejich způsob boje či výcviku. Nechybělo ani pietní položení věnců u největších dominant místní krajiny u pomníku jezdecké srážky na Brance a u zmíněného Myslivce ve Vysokově. Důležitým bodem bylo i ocenění obou zmíněných pracovníků P. Tylše a P. Havránka, kteří si z rukou předsedy Komitétu 1866 převzali děkovný dekret. P. Tylš byl rovněž oceněn za svou dlouholetou práci na bojišti medailí, kterou SPVH uděluje během podobných pietních událostí těm nejaktivnějším dobrovolníkům.

Vysokov, vzpomínková akce
26. 6. 2021

Upravený hrob ev. č. 36 u Náchoda
(foto P. Tylš)

proto na místě se o nich zmínit podrobněji. Od dubna do června proběhly postupně především u pomníků s obrubníky (ev. č. 36, 68, 69, 84 a 85), u nichž byl vnitřní prostor po vložení geotextilie upraven bílým šterkovým zásypem.

*Pomník rakouského VI. sboru
ve Václavčicích (foto P. Tylš)*

Velice esteticky byly i natřeny oplůtky u uvedených památek, především u centrálního pomníku rakouského VI. armádního sboru nebo u pomníku na hrobě rakouského podporučíka Julia von Anthonie, kde byly zvýrazněny i jejich plastické prvky. Naprosto precizní práce pak byla provedena u vybraných křížů ev. č. 42 až po velké kříže ev. č. 57, 62 a 49. Výrazněji byl obnoven především poslední jmenovaný kříž na hrobě rakouského podporučíka K. Mayera na hřbitůvku u železniční trati ve Vysokově. Ten byl natřen společně i s jeho železným podstavcem a řadou textů s plastickými ratolestmi. Některé části kříže byly z něho odejmuty a po renovaci opětovně připevněny, rovněž s novým nátěrem. Výsledek tak působí velice zdařile!

*P. Havránek při natírání kříže ev. č. 49
(foto P. Tylš)*

*Kříž ev. č. 49 ve Vysokově
po renovaci
(foto M. Holas, leden 2022)*

*Brigádníci 7. 11. 2021
u kříže ev. č. 49
(foto P. Tylš)*

Zpráva technického referenta bojišť u České Skalice a Svinišťan Tomáš Vondryška

155. výročí prusko-rakouské války jsme si v České Skalici připomněli hned dvěma významnými událostmi.

Jako pracovníkovi Muzea Boženy Němcové se mi na počátku roku podařilo získat grant od ministerstva kultury na realizaci nové stále expozice, nazvané Bitva u České Skalice 28. 6. 1866. Na jejím financování se rovněž podílelo město, pod jehož organizační složku muzeum spadá. Odborným garantem se stal Komitét 1866. Byl jsem jmenován kurátorem expozice, díky čemuž jsem dostal příležitost vytvořit si její podobu podle svých představ.

Ve dvou sálech jsem umístil více než 400 autentických předmětů, které byly

Po celý rok rovněž oba pracovníci upravovali vegetaci v okolí pomníků, aby byly návštěvníkům stále přístupné, a v předvečer výročí památné bitvy jich mnoho ozdobili dubovými věnci se stuhami v císařských barvách.

Obě hromadné brigády na bojišti (konané 11. 4. a 7. 11.) se rovněž nesly v duchu úpravy vegetace v okolí pomníků u Václavíc a Vysokova (ev. č. 47-52, 55-57 a 68-70) a zúčastnili se jich, jako tradičně, členové Komitétu 1866 i SPVH -Náchod: Š. Ptáček, D. Horák, J. Tvarůžek, J. Čížek, M. Štěpař, M. Holas, K. Šichanová a již tolikrát zmíněný P. Tylš.

Pomyslnou tečkou za takto úspěšným rokem bylo zapálení svíček na většině památek na náchodském bojišti v předvečer vánočních svátků, které provedli oba dobrovolníci, jejichž ruka, přiložená k dílu, se do historie místní válečné krajiny na dlouhou dobu zapsala v tom nejlepším slova smyslu.

*T. Vondryška při přípravě expozice
Bitva u České Skalice 28. 6. 1866
v Muzeu Boženy Němcové*

dosud ukryté v muzejním depozitáři. Mnohé součásti vojenské výstroje a výzbroje jsou zapůjčeny z dalších institucí i od soukromých sběratelů.

Titulní strana katalogu k nové expozici

Slavnostní vernisáž se odehrála symbolicky ve výroční den bitvy, který připadl na poslední pondělí v červnu. Součástí programu byl pietní akt u válečných hrobů vedle kostela Nanebevzetí Panny Marie, kde jsou pochováni vojáci, zemřelí na svá zranění v českoskalických lazaretech.

Ačkoliv nová expozice vstoupila do povědomí veřejnosti až v polovině turistické sezony, návštěvnost Muzea Boženy Němcové se

od té doby výrazně zvýšila. Po předložení členského průkazu mají členové Komitétu 1866 vstup do muzea zdarma.

Druhým velkým počinem bylo vytvoření obrazového katalogu k nové expozici. Také v tomto případě byl projekt realizován z úspěšně podaného grantu na ministerstvo kultury a z prostředků města Česká Skalice. S tvorbou odborných popisů mi pomohl kolega J. Náhlavský, který mi byl rádcem již během příprav textových panelů v expozici. Za pomoc s nezbytnými korekturami a překlady bych také rád poděkoval dalším členům Komitétu 1866 a to J. Synkovi a V. Grofovi. Nová publikace má 152 stran a obsahuje více než 200 fotografií s popisy všech vystavených exponátů. Katalog je možné zakoupit za cenu 299 Kč na pokladně muzea Boženy Němcové anebo na e-shopu Komitétu 1866.

K této tematice jsem připravil i několik dalších produktů. Jedním z nich je leprolo s historickými fotografiemi pomníků z českoskalického bojiště, nebo obrazová skládačka se stručným nástinem okolností bitvy. Mezi návštěvníky muzea je ovšem nejžádanější nová turistická vizitka k otevření muzejní expozice, nebo pohlednice s útokem rakouského pěšího pluku č. 77 podle obrazu malíře Fritze Neumanna.

Město Česká Skalice se rozhodlo podpořit a zviditelnit činnost místních spolků a zřídilo malý parčík s vývěskami na frekventovaném místě vedle penzionu Olga. Dne 10. 5. se na městském úřadě uskutečnilo losování o umístění jednotlivých vývěsek, do kterého bylo rozumné se také zapojit. Za Komitét 1866 se losování zúčastnil předseda Miroslav Suchý, který nám vytáhl jednu z nejlépe viditelných pozic s č. 13. Vývěsku nyní spravují a průběžně aktualizují.

Dne 20. 6. zajistil kolega P. Tylš údržbu zeleně okolo pomníků v lese Dubno i na dalších místech bojiště.

Následující brigáda proběhla 14. 8. v prostoru hromadných hrobů u železničního viaduktu před lesem Dubno. Zde jsme odstranili náletové dřeviny a posekali trávu. Dále jsem vyjmul nepůvodní hliníkový kříž ze soklu ev. č. CS-58

vedle silnice. Originální litinový kříž před časem poškodila a následně ztratila stavební firma, provádějící nešetrnou rekonstrukci železničního viaduktu. Nako-

Brigáda u železničního viaduktu 14. 8. 2021
(foto T. Vondryska)

nec jsme zde nasbírali a odvezli dva pytle odpadků. Brigády jsem se z řad Komitétu 1866 zúčastnil pouze já, ačkoliv byla avizovaná dlouho dopředu. Ruku k dílu přiložili příznivci a nečlenové F. Vondryska, M. Vošahlík a P. Tyliš. V průběhu brigády nás navštívila J. Házová z Českého rozhlasu, která o naší činnosti natočila krátkou reportáž.

Dne 17. 8. jsem na sokl pomníku ev. č. CS-58 doplnil nový litinový kříž, který byl posléze natřen

barvou společně s křížem sousedního pomníku ev. č. CS-7. Této menší brigády jsem se zúčastnil s P. Szabovou.

Mezi červencem a zářím jsem uskutečnil čtyři komentované vycházky po bojišti, kterých se zúčastnilo asi 30 zájemců.

V lese Dubno probíhá rozsáhlé kácení jasanů, jejichž kořeny likviduje mikroskopická houba. Celkem má být vytěženo nejméně 400 letitých stromů, což je zhruba 500 kubiků dřeva. Vedoucí firmy, provádějící těžbu, byl upozorněn na přítomnost válečných pomníků, které by mohly být těmito pracemi ohroženy.

Na konci roku 2021 jsem zastupitelstvu České Skalice podal návrh na realizaci obnovy oplocení vojenského hřbitova mezi Zlíčím a Českou Skalicí. Projekt počítá

Pavla Szabová opravuje sokl kříže
ev. č. CS-58 17. 8. 2021
(foto T. Vondryska)

Výměna typového kříže
u ev. č. CS-58 dne 17. 8. 2021
(foto T. Vondryska)

s úpravou prostoru staré části hřbitova do původní podoby z roku 1867, která je doložena fotografiemi. Oprava by se zde týkala také pomníků ev. č. CS-24, CS-26 a CS-35. Komitét 1866 pomůže městu Česká Skalice s přípravou žádosti o dotaci na ministerstvo obrany, jejíž výsledek by měl být znám do poloviny roku 2022.

V lese u Miskolez byla téměř dokončena oprava pomníku ev. č. SV-21. Res-

*Pomník ev. č. SV-21 v průběhu restaurování
(foto T. Vondryška)*

*Pomník ev. č. SV-21 na fotografii z 20. 10. 2021
o dva dny později (foto P. Szabová)*

taurátorské práce však náhle překazila vyšší moc. Vichřice, která se 21. 10. přehnala přes východní Čechy, napáchala velké škody i v tomto lesním porostu a povalila desítky okolních stromů. Jeden z nich dopadl bohužel přímo na pomník a výrazně poškodil jeho spodní sokl. Vrchní část pomníku, kterou kmen povalil, nese jen menší defekty. Oprava pomníku se tímto značně zkomplikovala a odložila na příští rok.

Zpráva technického referenta bojiště u Dvora Králové nad Labem Pavel Tschiedel

V průběhu roku byla opět prováděna běžná údržba pomníků na královédvorském bojišti, byl očištěn přehřátou parou pod tlakem centrální pomník na nábřeží u mostu Jana Palacha.

Na Starém hřbitově byla provedena údržba zeleně u hřbitovní zdi. V létě bylo částečně opraveno písmo na pomníku šikovatele Moritze Schicka.

Dne 5. 6. 2021 provedli členové sdružení Burkersdorf 1745 brigádu na lazaretním hřbitově u obce Nové Kocbeře, kde očistili oba centrální pomníky.

Ke dni 31. 7. 2021 byl proveden zápis do rejstříku NKP souboru tří pomníků pod nádražím v souvislosti s jeho existencí v ochranném pásmu dráhy.

*Centrální pomník
ve Dvoře Králové nad Labem
(foto P. Tschiedel)*

V sobotu 21. 8. 2021 B. Karešová, J. Kozák, J. Musílek, M. Musílek, I. Stolín a J. Vilím zbavili pomníky v Choustníkově Hradišti břechtanu a náletových křovin.

V místním periodiku se na podzim objevil článek o jakémsi zřízení nové náplavky na levém břehu řeky Labe ve Dvoře Králové poblíž centra. Zprvu jsem tomu nevěnoval pozornost s tím, že jde o záležitost výhradně v působnosti s.p. Povodí Labe. Na sklonku roku jsem byl ovšem požádán Ing. Táňou Novákovou o sdělení stanoviska k městem zamýšlenému přemístění centrálního pomníku na nábřeží u mostu Jana Palacha, kde „město zvažuje v rámci protipovodňových opatření rozšířit tok Labe a vybudovat schodiště směrem k řece (pracovní název – vybudování kapky). Proto by bylo potřeba pomník posunout.“ Po mé, dá se říci, záporné odpovědi a kontaktování Ing. Milana Smolíka z Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, PhDr. Viktora Blažka z NPÚ Josefov a archeoložky Mgr. Jany Kalferstové z NPÚ Josefov se „věci daly do pohybu“ a již 24. 1. 2022 vedení města sdělilo, že v této lokalitě od záměru ustupuje.

Zpráva technického referenta bojiště u Trutnova a Starého Rokytníku Vlastimil Grof

V tomto roce nebyly prováděny žádné zvláštní aktivity kolem oprav památek ve spojitosti s válkou 1866.

Během roku lze jen zmínit průběžnou pomoc s korekturami textů do Bella, konzultace popisek nové válečné expozice muzea v České Skalici a posléze zajištění jejich překladů do němčiny v souvislosti s vydáním souborného katalogu.

V důsledku přípravy stálé expozice dokončovaného vojenského muzea v Praze na Žižkově jsme byli nuceni část exponátů z výstavy v Janské kapli vrátit jejich majitelům. Šlo o předměty, náležící k rakouskému dělostřelectvu, které jsou celkem vzácné, a proto se mají stát trvalou součástí nové expozice.

Zajímavým požadavkem pak bylo zajištění výroby několika muničních bedýnek pro raketomet sys. Hale podle dobových výkresů. Ty se stanou doplňkem dioráma s raketovým dělem v této expozici. S výsledkem práce byl objednatel velmi spokojen (nadto originální bedýnky se vůbec nedochovaly).

Také je nutné zde připomenout i tradiční vzpomínkovou akci k bitvě u Trutnova 27. června 1866, kterou s ohledem na požadavek vedení města bylo nutné doplnit o divácky přitažlivější program. Na tomto místě musíme vyjádřit

Trutnov, vzpomínková akce 27. 6. 2021
(foto M. Šálek)

poděkování J. Nešněrovi, který zajistil hojnou účast uniformovaných osob na bojové ukázce, kterou sám režíroval. Tématem bylo dobytí pruských obranných pozic (6. východopruský pěší pluk č. 43) na Janském kopci rakouskou Knebelovou brigádou. Pietní akt u Janské kaple, završený bohoslužbou slova u polního oltáře, ozdobeného dobovou monstrancí z válečných artefaktů, akci důstojně ukončil.

Zpráva technického referenta bojiště u Jičína Petr Lazaruko, Josef Votrubec

Na začátku roku 2021 dostal technický referent informaci od kolegy Náhlovského o poškozeném stojanu naučné stezky v obci Kbelnice. Po příjezdu na místo bylo zjištěno, že kdosi potřeboval šrouby, kterými je upevněn panel ke stojanu. Tabule byla přišroubována novými šrouby, které snad vydrží déle.

Čištění náhrobku vojína 18. praporu
polních myslivců 9. 5. 2021
(foto P. Skalský)

a J. Votrubec. Na holínském předměstí byl očištěn pomník 2. granátnického pluku (ev. č. 45) a náhrobek vojína 18. praporu polních myslivců (ev. č. 44). Očištěny byly také

Ve dnech 8. 5. a 9. 5. 2021 posekal Miroslav Malach trávu v okolí všech památek na Jičínském bojišti.

V neděli 9. 5. proběhla také první spolková brigáda na jičínském bojišti, které se zúčastnili M. Trakal, P. Skalský, M. Rympler, K. Peregrin, Z. Studený

Údržba pomníků u Kbelnice 9. 5. 2021
(foto P. Skalský)

pomníky na vojenském hřbitově u Kbelnice.

V neděli 6. 6. 2021 Jičínem pochodovali členové Klubu vojenské historie Jičín v slavnostních uniformách 74. pěšího pluku s rozvinutou zástavou Husovou ulicí na Valdštejnovo náměstí ke kostelu sv. Jakuba Většího, kam dorazili přesně podle programu, když hodiny z Valdické brány odbíjely 10.30. Vojáci zamířili do první řady lavic kostela, v němž jsou umístěny desky se jmény padlých vojáků z této jednotky. Stručně si zde připomněli vznik jičínského pluku v roce 1860 a vyfotografovali se u desky padlých z roku 1866. V tomto roce byl pluk poprvé nasazen do boje. Poté před kostelem vypálili čestnou salvu k uctění památky vojáků, kteří se již domů nikdy nevrátili. Od kostela vojáci šli ke kasárnám 74. pěšího pluku, kde byly připomínány tradice této jednotky. Do války v roce 1866 před 155 lety vojáci odcházeli právě z těchto kasáren a bojovali u České Skalice nebo Hradce Králové.

*Kadeti v kostele sv. Jakuba Většího
6. 6. 2021*

*Petr Lazurko v Železnici
24. 6. 2021*

Poté se vojáci přesunuli do zámeckého parku, kde začaly manévry, kterých se mohla zúčastnit i široká veřejnost, zkusit se postavit do tvaru a vyzkoušet si povely, které v roce 1866 používala rakouská pěchota. Jičínská kadetní setnina zde také prošla znalostním testem, kde byly otázky zaměřené na uniformy a dějiny 74. pěšího pluku. Kadetní setnině zde bylo předáno i nové vybavení. Jednalo se o tři poddůstojnické štrápce, které pro setninu vyrobila Bronislava Chromková. Kadeti také dostali střelecké válečky, které budou užívat jak na slavnostních tak i polních uniformách. Následovalo cvičení povelů se zbraněmi a nácvik taktiky. Akce byla podpořena Královéhradeckým krajem v rámci projektu „Živá historie na Jičínsku“ a městem Jičínem.

Dne 24. 6. 2021 se konala vycházka po stopách bojů v Železnici, vedená P. Lazurkem. Vycházka se zaměřila na místa, kde bojoval 18. pěší pluk z Hradce Králové. Při této příležitosti bylo zjištěno vážné poškození tabule naučné stezky nad rybníkem Valcha, kterou

kdosí prostřílel. K zapálení svíček došlo 29. 6. 2021 u centrálního pomníku v Jičíně na Letné.

Podvečerní vycházky po stopách bojů 1866 v Jičíně, vedené P. Lazurkem, se uskutečnily v roce 2021 celkem osmkrát, a to vždy v pondělí od 18 hodin v době od 5. 7. do 30. 8. Zúčastnili se jich jak lidé z Jičína a jeho okolí, tak i návštěvníci z větších vzdáleností. Zájemcům bylo prezentováno nové vybavení, jako distanční měřítko, a repliky nábojů a nábojového balíčku. V závěru akce pak byly rozdávány letáky zaměřené na jičínské bojiště.

V termínu 15. – 21. 8. 2021 se na jičínském bojišti konal druhý ročník historického soustředění. Letošního ročníku se zúčastnilo 18 dětí pod vedením lektorů Petra Lazurka, Zdeňka Studeného a Adély Dudové.

Hned první den (15. 8. 2021) děti čekalo seznámení s pravidly soustředění a byly rozděleny do dvou skupinek, ve kterých budou společně pracovat a cvičit.

V pondělí 16. 8. stavěly stanový přístřešek a po skupinkách se učily, jak cvičit se zbraněmi. Nechyběl ani nácvik pohybu v četě. Zároveň probíhala práce s Morseovou abecedou. Po obědě všichni vyrazili na výlet do Horního Lochova, kde se nachází několik pomníků z války roku 1866.

Následujícího dne bylo vydáno speciální vybavení, jako je prapor, trubka, sekery, bubny či výbava nosičů raněných. Děti si tak mohly věci náležitě osahat a zvolit si, s čím by se chtěly naučit pracovat. Zároveň probíhal slalom, kdy děti musely ve formaci absolvovat připravenou dráhu. Odpoledne následoval výlet na vojenský hřbitov u obce Kbelnice, kde si prohlédly pomník, věnovaný rakouskému kadetovi, a hroby celé řady hrdinů z jičínské bitvy. Po prohlídce hřbitova byly z jeho prostoru odtahány popadané větve a prostor byl uklizen. Večer bylo připraveno povídání o druzích výcviku v rakouské armádě.

Účastníci letního soustředění při úklidu hřbitova u Kbelnice (foto P. Lazurko, 16. 8. 2021)

Ve středu 18. 8. poprvé všichni trénovali společně, aby lépe pochopili, jak vše funguje. Vysvětlováno bylo, jak pracují hlídky a také boj v otevřeném pořádku. Odpoledne byl připraven výlet na hrad Pařez. Večer však přišla zakódovaná zpráva o vyhlášení poplachu. Všichni se ustrojili do uniforem a vyrazili na Bradu, aby se pokusili zatknout známého loupežníka Rumcajse.

Ve čtvrtek 19. 8. pokračoval výcvik ve formacích, kde si děti vysvětlily bezpečnost bojových ukázek a jak se při nich mají chovat. Odpoledne děti zaměřovaly podzemní objekty. Poté byla připravena beseda s profesionálním vojákem, který je seznámil s tím, jak armáda pracuje dnes. Po jeho povídání byly vysvětlovány zásady údržby zbraní. Na večer pak byl připraven výklad o hudbě v armádě.

Lomnice nad Popelkou 20. 8. 2021

Na pátek 20. 8. bylo připraveno Tažení 1866. Akce byla součástí projektu „Živá historie na Jičínsku“, podpořeného Královéhradeckým krajem, a zúčastnili se jí také vojáci v historických uniformách z období 1866. Účastníci byli autobusem odvezeni do Lomnice nad Popelkou, kde se sešikovali a vyrazili k městskému muzeu. Petr Lazurko krátce pohovořil o válce roku 1866. Poté se vojsko a veřejnost přesunuli na místní vojenský hřbitov, kde proběhl pietní akt u pomníků z prusko-rakouské války. Poté se všichni vrátili znovu k muzeu, kde pro ně byla připravena prohlídka historické expozice a následně vojsko vyrazilo na pochod na Prachov. Na trase dlouhé 12 km probíhaly i nejrůznější přepady, kterým bylo nutné čelit. V polovině cesty, tedy v Libuni, byla občerstvovací pauza a byl zde proveden i pietní akt u pomníků na tamějším hřbitově. Po příchodu na Prachov se uskutečnila pieta u pomníků v Prachovském sedle.

Poslední den soustředění 21. 8. 2021 byl zahájen dobovou rozcvičkou z roku 1866. Pak probíhala údržba zbraní a jejich ukládání. Zároveň se uklízelo tábořiště. Pak byl vysvětlován princip výroby nábojů, jen místo střelného prachu byl používán písek. Letošní ročník byl unikátní i tím, že děti o poledních pauzách mohly vyrábět. Letos si vyrobily šňůrky k dálkoměrům a prkénka na nitě.

Dne 15. 9. vysekal Petr Lazurko spolu s Matějem Kavanem okolí pomníků na Prachově, opravené památky u obce Brada-Rybníček a vrch „Iiorka“ nad Dílcemi. V pátek 17. 9. Petr Lazurko se Zdeňkem Studeným na Letné očistili pomník od trávy a ořezali větve, které zasahovaly příliš nízko před památku.

Z. Studený čistí pomník na Letné
(foto P. Lazurko, 17. 9. 2021)

Jeden ze střetů v rámci vzpomínkové akce
na Jičínsku 18. 9. 2021

Královéhradeckým krajem. Program byl zahájen pietním aktem u pomníků v Prachovském sedle a odtud se všichni přesouvali na Bradu a následovalo odhalení opravených pomníků u obce Brada-Rybníček. Přes Kbelnici se pak vojsko dostalo do Dílců, kde byla uspořádána pieta u hrobu saského setníka Subeho, a odtud do Jičína. Na Valdštejnově náměstí proběhly ukázky výcviku jednotlivých armád, v podvečer byl uspořádán pietní akt na Letné a poté noční bitevní ukázka opět na Valdštejnově náměstí. Následujícího dne byl odhalen saský pomník pod Zebínem, o jehož obnovení se zasloužil David Kotlář z Jezdeckého centra Jičín.

Noční bitevní ukázka na jičínském náměstí
18. 9. 2021

V sobotu 16. 10. se konala brigáda na jičínském bojišti, které se zúčastnili M. Trakal, P. Skalský, M. Rympler, K. Peregryn, Z. Studený a J. Votrubec. Pokračovalo se v impregnaci pískovcových pomníků u osárie u Kbelnice (při jarní brigádě byly impregnační Kumen-protect ošetřeny pomníky na holínském předměstí). Dále byla upravena vegetace na hrobě saského setníka Subeho u Dílců (ev. č. 14). Na hrob podporučíka Wieseho (ev. č. 10) u rybníka Hluboký

poblíž Železnice byla osazena nápisová plechová tabulka s obnoveným písmem. V Lomnici nad Popelkou byly provedeny úpravy zeleně na městském hřbitově. Byla odvezena informační tabule od pomníků na křižovatce v Žehrovském lese za účelem celkové renovace.

Ve spolupráci s obecním úřadem v Újezdě pod Troskami byl přemístěn o několik metrů dále pomníček 2 pruských vojnů (ev. č. 125), pohřbených na starý hřbitov sv. Filipa a Jakuba. Pomníček kdysi zhotovil Miroslav Bílek a nyní byl opatřen nízkým kovovým oplůtkem, zhotoveným firmou Zámečnictví Protivný ze Semánovy Lhoty.

Dne 21. 12. otiskl Jičínský deník informaci, že po třiceti letech končí svou organizovanou činnost Tradiční historická jednotka c. k. 73. pěšího pluku, založená a sídlící v Železnici u Jičina. Končí tak historická jednotka, která se svojí činností zapsala do povědomí obyvatel Jičina a všech, kteří se zabývají rokem 1866. Jedinou činnou jednotkou v oblasti tak zůstává pouze KVH Jičín.

Na závěr bychom rádi poděkovali všem, kteří se letos zapojili do údržby památek na jičínském bojišti a do vzpomínkových akcí ke 155. výročí pruskorakouské války.

Zpráva technického referenta pro oblast severních Čech Jiří Náhlovský

Péče o památky Liberecka, zahrnující sestřihávání břečtanu, uhrabání listí, odstranění mechů a odpadků, začala již druhý lednový den. V liberecké *Zahradě vzpomínek* se týkala pomníků, spojených s rokem 1866, přímo v hlavním městě kraje a v Oldřichově v Hájích pomníku, který připomíná vojáky, zemřelé v 19. století a v 1. světové válce.

Večerní hodiny některých následujících lednových dnů vyplňovala pro technického referenta příprava historických podkladů a finančních záležitostí, nezbytných pro žádost o dotaci z ministerstva obrany na opravu pomníků ev. č. 2-15 kuřívodského bojiště. Jednotlivé body se staly součástí ucelené žádosti, kterou 29. ledna podaly Vojenské lesy a statky ČR, s.p. na Ministerstvo obrany. Obdobnou žádost na uvedené ministerstvo odeslalo město Turnov 28. ledna pro pomníky ev. č. 28-30 u kostela Panny Marie. Obě žádosti byly schváleny, realizace bude v roce 2022.

Stejně, jako loni, tak i v roce 2021 ovlivnila jarní pracovní činnost epidemie onemocnění Covid-19 a s tím související vlna vládních nařízení. Z těchto důvodů se až

*Upravené okolí u pomníků ev. č. 10 a 11 v Liberci
(foto J. Třešňák)*

*Brigáda u Kuřívod 8. 5. 2021
(foto Š. Novák)*

8. květen stal brigádním dnem, kdy bylo na bojišti u Kuřívod naplněno 16 igelitových pytlů odpadků a sebrány další velké předměty, především z osobních aut, zastoupené pneumatikami nebo celým kolem i s diskem. Opět doba jednoho roku od posledního sběru ukázala, když zdejší pietní lokalita slouží jako smetiště pro snadné odhození všeho, co zrovna překáží v projíždějících nebo zaparkovaných autech, a to byla silnice E268 z důvodu rozsáhlé rekonstrukce v roce 2020 několik měsíců zcela uzavřena. Současně se sběrem probíhala úprava okolních ploch všech zdejších pomníků a rovněž natírání stojanů informačních panelů Kuřívody les, v Plouznici a v Mimoní. Po přejezdu na bojiště u Mnichova Hradiště nad Jizerou u potoka a v Mnichově Hradišti u zámku. Navíc se ještě stihlo u dvou pomníků upravit okolí a závěr brigády směřoval k pomníku ev. č. 3, ležícímu již v oblasti jičínského bojiště. Dne 10. května byl vytrhán plevel u pomníku v Jablonci nad Nisou-Kokoníně. Stejná činnost, nebo sekání trávy, proběhly hned druhý den v Turnově, Přeperečích a v Jenišovicích.

*Pomník ev. č. 13 u Kuřívod 8. 5. 2021
(foto Š. Novák)*

*Pomník ev. č. 24 v Klášteře Hradiště nad Jizerou
5. 6. 2021 (foto Š. Novák)*

Sobota 5. června znamenala celodenní sečení trávy na mnichovohradištském bojišti, kdy byl upraven prostor u drtivé většiny pomníků. Vzhledem k nutnosti dokončit rozdělané dílo u zbývajících památek tohoto regionu, proběhla zde odpoledne 26. června další stejně zaměřená brigáda. Dopolední pracovní čas byl věnován bojišti u Kuřívod. Samozřejmě vegetační růst nelze zastavit, a proto byla brigáda na bojišti u Mnichova Hradiště provedena znovu 24. července.

Pomník ev. č. 13 v Liberci-Vesci před a po vysekání trávy (foto J. Třešňák)

V období června až září nezůstaly bez péče ani další pomníky v lokalitě severních Čech. Odstranění plevelů a mečů, sečení trávy, nebo sestřížení břechtanu, bylo dle potřeby provedeno v Jenišovicích, Hodkovicích nad Mohelkou, Dlouhém Mostě, Liberci, Liberci-Vesci, Stráži nad Nisou, Jablonci nad Nisou-Kokoníně, Přepěřích a Turnově.

Dne 31. července se uskutečnil pietní akt u torza pomníku z Velké války v centru obce Kunratice a u pomníku v lokalitě Tongrund, souvisejícího s událostmi v roce 1813 na Frýdlantsku. V sobotu 4. září byl v Mnichově Hradišti u kostela sv. Jakuba osazen stojan nové konstrukce s informační tabulí a plexisklem.

Úprava živého plotu v Hodkovicích n. M. u pomníků ev. č. 16-18 (foto J. Třešňák)

*Čištění kříže pomníku ev. č. 35
ve Svijanech 2. 10. 2021
(foto M. Janoušek)*

Ve dnech 10. až 12. září byla prováděna velmi intenzivní kontrola popisek výzbroje a výstroje v grafickém náhledu katalogu k expozici Bitva u České Skalice 28. 6. 1866 v Muzeu Boženy Němcové v České Skalici. Následné doladění některých detailů probíhalo až do 28. září.

Podzimní brigádnické práce zahájeny v sobotu 2. října, kdy byl odstraněn plevel nebo posekána tráva v Přeperečích, Svijanech, u pomníků mnichovohradištského a kuřívodského bojiště. Dne 18. října prošlo zvelebením okolí pomníků ve Stráži nad Nisou, Dolním Vítkově, Liberci, Liberci-Vesci, Dlouhém Mostě a Hodkovicích nad Mohelkou. Navíc byly natřeny stojany informačních tabulí ve Stráži n. N., Chrastavě, Liberci, Dlouhém Mostě a v Hodkovicích n. M. Náplň brigády 28. října spočívala opět v sekání trávy na bojišti u Mnichova Hradiště.

Jednáním 2. listopadu v budově Městského úřadu Ralsko byl mezi zainteresovanými stranami stanoven určitý časový plán, týkající se dokončení rekonstrukce silnice E268 a s tím spojeného přesunu kuřívodského pomníku ev. č. 13. Na základě výsledku jednání došlo 20. listopadu k jeho demontáži a o dva dny později k archeologickému průzkumu po provedení skrývky terénu.

Zimní období v druhé polovině posledního měsíce roku neznamenal přerušeni severočeské činnosti. Během tří prosincových dnů byly provedeny udržovací práce u pomníků v Jablonci nad Nisou-Kokoníně, Tanvaldu, Svijanech, čtyř pomníků u Mnichova Hradiště a většiny pomníků u Kuřívod.

*Sekání trávy u kříže ev. č. 4 u Bílé Hlíny
28. 10. 2021
(foto J. Náhlavský)*

*Posekána tráva u pomníku ev. č. 1
u Dolního Vítkova 18. 10. 2021
(foto J. Třešňák)*

Zpráva technického referenta pro oblast Moravy a Slezska Jiří Synek, zást. Miroslav Svoboda

Město Tovačov nechalo u příležitosti 155. výročí války restaurátorem René Seifriedem očistit pískovcový sokl kříže u bývalého mlýna (ev. č. 7) a obnovit na něm nápis.

V sobotu 29. 5. 2021 se konala brigáda na Tovačovsku, které se zúčastnili J. Březina, V. Hradil, J. Jemelka, Z. Junová, J. Juna, L. Novák a J. Synek. Bylo upraveno okolí všech pomníků v Tovačově (ev. č. 1-8) a památky byly očištěny. Z kamenné mohyly ústředního pomníku, jehož okolí bylo vzorně posekáno městem Tovačov, byly odstraněny náletové rostliny a byly ostříhány některé větve z lípy,

Tovačov, likvidace trávy na centrální mohyle
29. 5. 2021 (foto Z. Junová)

akce vytrhali P. Lazurko, V. Knibloch a V. V. Lidl (kadeti jičínského pěšího pluku č. 74) trávu mezi kameny mohyly ústředního tovačovského pomníku.

J. Jemelka spolu s uměleckým kovářem panem J. Jurdou osadili 5. 6. 2021 na kříž v Širokém Brodě (ev. č. 115) opravenou původní litinovou tabulku.

V průběhu roku provedl J. Synek údržbu hrobu generálporučíka Clausewitze v Čejči (ev. č. 26) a pomníku pruského poručíka Franken-

Tovačov, opravený kříž
ev. č. 7
(foto J. Synek, září 2021)

stojící v jeho blízkosti. Dále bylo upraveno okolí pomníku ev. č. 12 v Dluhonicích a kříže ev. č. 11 u Čechůvek.

Dne 2. 10. 2021 při odjezdu ze vzpomínkové

Brigádníci u Dluhonic 29. 5. 2021 (foto J. Synek)

berga v Prostějově (ev. č. 42). Sběr odpadů u pomníků v okolí Tovačova uskutečnil také V. Hradil a v den Památky zesnulých 2. 11. 2021 zapálil svíčky u pomníků v Tovačově, Věrovanech, Dluhonicích, Rokytnici a u Čechůvek.

V pondělí 18. 10. 2021 očistil J. Synek na Ústředním hřbitově v Brně od mechu, náletových dřevin a břečťanu pomníky, věnované rakouským (ev. č. 19) a saským (ev. č. 20) vojákům, zemřelým v roce 1866, a také pomník zřízený kadetní školou v Králově Poli (ev. č. 21). Poté vysekal z břečťanu a očistil všechny tři pruské pomníky (ev. č. 22-24) z roku 1866.

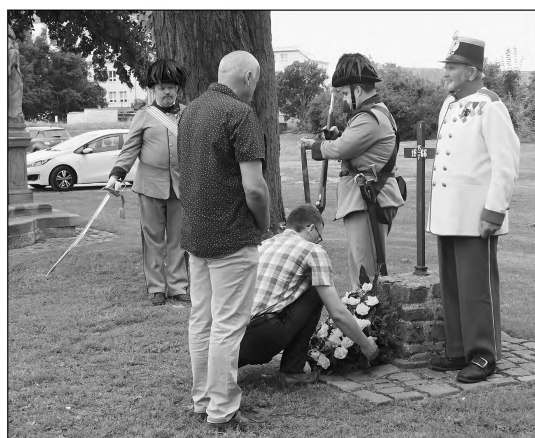
Také byl dvakrát upraven pruský hřbitov v Mikulově (21. 5. a 29. 10.), přičemž byly očistěny všechny náhrobky, odstraněn plevel z jejich okolí a ořežán rozpínající se břečťan. Údržbu pomníků a jejich okolí provedli J. Synek s rodinou a M. Svoboda. Sekání trávy a prořezávání stromů na hřbitově zajišťuje město Mikulov.

Již 16. ledna 2021 se na hřbitově v Náměšti na Hané J. Juna, Z. Junová, J. Březina a J. Jemelka zúčastnili pietní vzpomínky na bývalého člena Komitétu 1866 a historického 8. pěšího pluku F. Nemeráda, od jehož úmrtí 15. 1. 2011 uplynulo 10 let.

V sobotu 17. července 2021 se v Dubu nad Moravou ve velmi přátelském duchu konala pietní vzpomínka na vojáky padlé v roce 1866 v okolí obce. Akce organizované J. Synkem se zúčastnili představitelé Dubu (starosta I. Čechman a člen rady P. Piňos)

J. Synek při čištění kříže v Mikulově 21. 5. 2021
(foto M. Svoboda)

Pieta v Dubu 17. 7. 2021 (foto J. Hanuš)

po bojišti u Tovačova, v rámci které J. Synek a J. Jemelka provedli 36 návštěvníků po nejzajímavějších místech, spojených s průběhem tovačovské srážky z 15. července 1866. Vycházky se zúčastnil starosta města M. Svoboda, ředitel základní školy L. Bouchal, kastelánka zámku K. Zajícová a 9 členů našeho spolku. Doprovod tvořili příslušníci 27. praporu polních myslivců (J. Juna a J. Březina) a výjimečně i saského 2. mysliveckého praporu (J. Třešňák a Š. Novák ze Spolku vojenské historie v Liberci) a 2. magdeburského

Čestná stráž u tovačovské mohyly 17. 7. 2021 (foto Z. Junová)

pěšího pluku č. 27 (J. Náhlovský) v dobových uniformách. Piety v Dubu se zúčastnil také F. Sklenář v uniformě rakouského pěšáka z roku 1849.

Dne 10. 9. 2021 přednesl J. Jemelka krátkou přednášku o válce roku 1866 žákům ZŠ Horní Moštěnice a poté jim uspořádal exkurzi po pomnících na tovačovském bojišti, zakončenou prohlídkou expozice prusko-rakouské války v zámku Tovačov.

V sobotu 2. října 2021 si město Tovačov připomnělo již 155. výročí prusko-rakouské války. Dopolední program zahájil koncert dechové hudby 6. praporu polních myslivců z Náchoda a poté byl velitelům vojenských historických jednotek předán děkovaný dekret města Tovačova. Starosta města M. Svoboda, místostarosta J. Vrána a kastelánka zámku K. Zajícová spolu s představiteli Komitétu 1866 M. Suchým a J. Synkem pokřtili nového průvodce po naučných stezkách *Po stopách bitvy u Tovačova 1866 a Po stopách války z roku 1866 na Přerovsku*. Od 10.30 hodin měli diváci možnost zhlédnout komentované ukázky výcviku pěchoty, dělostřelectva i pruského a rakouského jezdeckva a v obřadní síni zámku proběhla přednáška J. Synka na téma Tovačovsko ve válečném roce

Vzpomínková akce v Tovačově 2. 10. 2021 (foto K. Novotný)

*Pieta u kříže u mlýna v Tovačově 2. 10. 2021
(foto K. Novotný)*

1866. Po obědě, zajištěném pro vojenské jednotky díky řediteli Základní a mateřské školy Tovačov L. Bouchalovi se všichni shromáždili na tovačovském náměstí, odkud pak vyrazil slavnostní průvod, vedený starostou a místostarostou města, senátorkou J. Chalánkovou a představiteli Komitétu 1866, které následovala vojenská dechová hudba, rakouské a pruské pěší jednotky, jezdecko a velké množství diváků, kteří se shromáždili k odpolednímu programu akce. Všichni zamířili

k nedalekému kříži u bývalého mlýna, kde se poté konal pietní akt. Celodenní program zakončila bitevní ukázka na nádvoří zámku.

Je třeba poděkovat všem, kdo se na organizaci a zajištění zázemí této akce podíleli, a to především představitelům města (starostovi M. Svobodovi, místostarostovi J. Vránovi, kastelánce zámku K. Zajícové a řediteli školy L. Bouchalovi), Komitétu 1866 a všem členům klubů vojenské historie, kteří se do Tovačova sjeli. Z rakouských jednotek to byl hulánský pluk č. 1 Merveldt, Spolek přátel vojenské historie – 6. prapor polních myslivců z Náchoda, Kadetní setnina jičínského pěšího pluku č. 74, 27. prapor polních myslivců, dělostřelecká baterie Vilím-Musflek, kyrynský pluk č. 6 a Dechová hudba 6. praporu polních myslivců z Náchoda. Pruská armáda byla zastoupena Kavalerií Náchod v uniformách gardového husarského pluku a Gardou města Hradce Králové pod velením R. Balcárka.

Zpráva technického referenta pro oblast Čechy Jiří Hanuš

Hned na úvod se na chvíli vrátme do roku 2015, kdy obec Blatno nechala na vlastní náklady opravit památník, věnovaný padlým ze své obce a okolí (OC 007). O této skutečnosti se technický referent vzhledem k velikosti svěřené oblasti dozvěděl až v letošním roce.

V loňském roce došlo k opravě hrobu 8 pruských vojáků v Roudnici nad Labem (OC 112), ale bohužel kvalita provedených prací je evidentně velmi nízká. Komitét 1866 jedná o nápravě situace.

Ani v letošním roce se nepodařilo realizovat opravu hrobu pruského vojáka A. Kargera v Chraštové Lhotě (OC 012). Nová jednání o financování a dalším postupu zahájil M. Štrych koncem roku.

Během roku se bohužel nepodařilo osadit stojan naučné stezky v Lužanech novou tabulí, neboť dřevotřísková vlhkostí nabobtnala a bude třeba její výměna.

V jarních měsících začalo město Svitavy podle projektu Elišky Vraspírové s úpravami hromadného hrobu na městském hřbitově (OC 017). Hrob tak získal

novou důstojnou podobu a díky tomu nehrozí, že bude do hromadného hrobu zasahováno.

Během měsíce dubna dvakrát oslovil B. Živnůstka z Prahy J. Synka, aby nejprve upozornil na nápisní desku u Hradce Králové smrtelně zraněného kadeta Bořivoje Lablera (OC 210) a poté i na hrob účastníka války v roce 1866 podplukovníka 7. kyrysnického pluku Hein von Heimsberga (OC 213).

Doposud se předpokládalo, že hrob Bořivoje Lablera, c. k. kadeta (na desce je psáno poručík) 74. pěšího pluku, zanikl. Mramorová deska vypadla ze zdi a ležela na zemi, i přesto je relativně v dobrém stavu. Petr Megela navštívil Správu pražských hřbitovů, kde zjistil, že by mělo dojít nejen k rekonstrukci zdi, ze které deska vypadla, ale i k renovaci hrobových míst, rekonstrukci pomníků a epitafních desek ve zdi, tedy i desky Lablerovy rodiny.

P. Megelovi se podařilo na Olšanských hřbitovech zjistit místo posledního odpočinku Arnošta Heidricha (OC 214), autora knihy „Boj o Svěbský les 3. července 1866“.

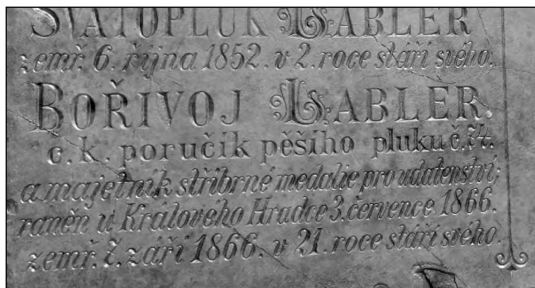
V sobotu 29. května se na Olšanských hřbitovech v Praze uskutečnila jarní brigáda Komitétu 1866. Přítomní členové ve složení M. Barus, J. Hanuš, P. Megela a M. Tempířová zaměřili svou pozornost na většinu památek, které se na tomto hřbitově nachází a souvisí s prusko-rakouskou válkou. Očištěn byl hrob rakouské setníka Waagnera (OC 83) padlého v bitvě u České Skalice, upraveno bylo okolí hrobu prvního technického referenta historického královéhradeckého komitétu Viléma Dokoupila (OC95), který má dnešní Komitét 1866 v adopci. Očištěn

Blatno – opravený památník padlým
(foto J. Čečetka)

Svitavy, nová úprava hromadného hrobu
(foto J. Synek)

Praha Olšany, detail desky kadeta B. Lablera
(foto B. Živnůstka)

*Praha Olšany, hrob A. Heidricha
(foto P. Megela)*

*Praha Olšany, členky klubu Závěš
u hrobu plk. Oberbachera (foto J. Hanuš)*

Ottenfeldů (OC 94), jehož záchranu si náš spolek pro letošní rok vytkl jako jeden ze svých hlavních úkolů.

Ve stejný den také M. Štrych, za pomoci členek historického klubu Závěš, osadil zrestaurovanou nápisní desku na hrob plukovníka Oberbachera (OC86).

Během prázdninových putování zdokumentoval Jiří Jemelka některé památky na jihu Čech, Jiří Synek objevil a zdokumentoval na starém hřbitově v Opočně hrob purkmistra Josefa Krchana, zemřelého v roce 1866 na cholera (OC 212). Petra Grulichová společně s P. Megelou připravili informační tabulku ke hrobu účastníka války v roce 1866 Albrechta rytíře Dittmanna von Vendeuille (OC 087). Nápisní deska na pomníku byla v minulých letech přebroušena, hrob má

pravděpodobně nového majitele. Zmíněný důstojník ale v hrobě leží dál. Pokud vše dobře dopadne, bude tabulka umístěna v blízkosti jeho hrobu na Vyšehradském hřbitově.

V druhé polovině měsíce května upozornila paní J. Mistrová na poškození hrobky rakouského nadporučíka Carla Rohna (OC 200) na hřbitově v Litoměřicích. Patrně pádem stromu došlo k odsunutí desek kryjících hrobku, a tím i k jejímu otevření. Jednání o nápravě se ujal M. Barus a koncem června byl vstup do krypty provizorně zakrytý.

Během roku někteří členové Komitétu 1866 (P. Grulichová, J. Hanuš,

*Litoměřice, hrobka C. Rohna
(foto J. Mistrová)*

P. Megela, J. Mistrová, I. Stolín, P. Šolcová, M. Štrých, Z. Pátek) přispěli svojí silou k úpravě památek z roku 1866. Při té příležitosti P. Grulichová upozornila technického referenta na uvolněnou část pomníku na hřbitově v Rokytnici nad Orlicí (OC 110). Ten pak zaslal dopis na vedení města s žádostí o opravu.

M. Malach a V. Sedláček upozornili na existenci neznámé památky v Lomnici nad Popelkou. Technický referent však od majitele pozemku zjistil, že tento pomníček si vyrobil sám a není s událostmi války v roce 1866 nijak spojen.

Obec Hazlov (OC 029) nechala opravit oplůtek okolo rodinné hrobky továrníka Bareuthra, v jejímž prostoru je i náhrobek rakouského nadporučíka Josefa Kobasliče. V poslední době o toto pietní místo začala obec pečovat.

Z Vrchlabí došla povzbudivá informace od Pavla Vodičky. V současné době se připravuje revitalizace celého městského parku, a při té příležitosti by mělo dojít i k opravě vojenského pomníku (OC 201).

Za údržbu památek během roku 2021 v okolí svých bydlišť, či pomoc při práci na generálním katalogu, kromě již jmenovaných, patří velký dík členům předsednictva, Petru Vondrovi a členům historického klubu Závíš.

POŘÁDÁNÍ VZPOMÍNKOVÝCH, KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

V roce 2021 Komitét 1866 pořádal nebo se podílel na následujících akcích:

29. 5. 2021 – XXX. c. k. manévry Máslojedy – jubilejní manévry, pořádané Historickým c. k. řadovým pěším plukem č. 18 a obcí Máslojedy, se konaly na okraji památného lesa Svíb. Dopoledne proběhl pietní akt na vojenském hřbitově z roku 1866 v Máslojedech a poté se průvod jednotek odebral do vojenského tábora u pomníku Římana. Po obědě byly organizovány ukázky vojenského výcviku a v 15.30 hod. byla zahájena bitevní ukázka s názvem „Svíbské inferno“, po které následovala polní mše ve vojenském táboře. Od 19.00 hod. byla zahájena oslava 25. výročí založení Historického c. k. řadového pěšího pluku č. 18. K akci byla vydána pamětní medaile.

19. 6. 2021 – Cerekvice nad Bystřicí – za horkého letního počasí se v Cerekvici konala vzpomínková akce na události z prusko-rakouské války roku 1866, organizovaná starostou obce Milanem Tobolkou, ředitelem projektu vzpomínkových akcí Königgrätz 1866 Radkem Balcárkem a Komitétem 1866. Program byl zahájen ve 13.45 hod. před kostelem Zvěstování Panny Marie krátkým koncertem hudby 1. gardového pěšího pluku a po nástupu uniformovaného vojska přivítal moderátor Jiří Synek přítomné hosty, mezi nimiž nechyběli ředitel Krajského vojenského velitelství v Hradci Králové plukovník Tomáš Rak, starostka obce Máslojedy Blanka Karešová nebo náměstek primátora města Hradce Králové Jiří Bláha. Po projevech, které pronesli starosta obce M. Tobolka, R. Balcárek, historik Muzea východních Čech v Hradci Králové Josef Šrámek, J. Bláha a předseda Komitétu 1866 Miroslav Suchý, byla slavnostně odhalena jedna historická rarita. Jednalo se o obraz, který namalovala matka podporučíka Eugena Sauer-Csáky von Nordendorf, jednoho z rakouských důstojníků, kteří v Cerekvici zemřeli na následky svých ran utrpěných ve svíbském lese. Obraz dlouho visel v kapli, pak byl přemístěn do obecní hospodářské budovy a byl

téměř zapomenut. Na podzim loňského roku se ho šťastnou náhodou podařilo najít a díky R. Balcárkovi byl restaurován v Muzeu východních Čech v Hradci Králové restaurátorkou Danou Barvou. Následoval křest brožury *Příběh zapomenutého obrazu – Cerekvice nad Bystřicí v roce 1866* z pera J. Synka a R. Balcárka, která vznikla s přispěním Jiřího Náhlovského, Ivana Tejkla a Jiřího Marko Bohdaneckého. K brožuře byly vytištěny i dvě pohlednice. Poté, co byla publikace pokřtěna cerekvickým vínem Stara trta, jehož sazenice byly přivezeny z okolí slovinského Mariboru, byli dekorováni pamětní medailí k 155. výročí bitvy u Hradce Králové všichni, kdo se podíleli na záchraně obrazu, vzniku publikace, či podpoře vzpomínkové akce a také ti, kdo opravili pomníky z války roku 1866 na cerekvickém hřbitově. Po pietním aktu u kříže před kostelem a vystřelení čestné salvy byl uspořádán průvod vojska a diváků, který se odebral na hřbitov, kde se odehrála další část programu. Ke všem hrobům padlých z roku 1866 byly položeny kytice (zvláště bohatou věnoval J. Náhlovský na hrob příslušníků 2. magdeburského pěšího pluku č. 27, tedy jednotky, jejíž uniformu s hrdostí a ctí nosí). Farář Marián Benko poté požehnal hrobům a pronesl modlitbu za padlé a zemřelé. Následovalo slavnostní zavěšení repliky obrazu Eugena Sauer-Csákyho, kterou nechal zhotovit R. Balcárek, do hřbitovní kaple. Po požehnání obrazu se všichni přesunuli na nádvoří cerekvického zámku k občerstvení, které jim opět zpříjemnila hudba 1. gardového pěšího pluku. Od 17 hod. se v cerekvickém kostele konala zádušní mše za všechny oběti pruskorakouské války a za Eugena Sauer-Csákyho, sloužená farářem M. Benkem, která celý bohatý program tohoto dne důstojně zakončila.

26. 6. 2021 – Vysokov – 155. výročí bitvy u Náchoda – vzpomínková akce, pořádaná obcí Vysokov, městem Náchod, SPVH Náchod, Kavalérií Náchod a Komitétem 1866, byla zahájena ve 14 hod. pochodem historických jednotek od pomníku Myslivce za Vysokovem k pomníku jezdecké bitvy na Brance, kde se poté konal pietní akt. Následoval návrat na louku u pomníku Myslivce, kde probíhaly ukázky vojenského výcviku a posléze i bitevní střet. Akce byla doprovázena produkcí vojenské dechové hudby 6. praporu polních myslivců z Náchoda a skupiny Lehká Senti-mentální Disharmonie.

*Bitvění ukázka u Vysokova 26. 6. 2021
(foto P. Hřebík)*

27. 6. 2021 – Trutnov – 155. výročí bitvy u Trutnova – Město Trutnov spolu s Muzejním spolkem, KVH a pozvanými vojensko-historickými uniformovanými skupinami uspořádalo pro své občany kulturní program na Krakonošově náměstí a odpoledne na Janském kopci. V 11 hodin trutnovští ostrostřelci natřeli načerno

pamětní desku s datem bitvy a připomněli události z doby před 155 lety, když Prusové obsadili poklidné a do letního rána se probouzející městečko. Ve 14 hod. zahájil další program projev starosty I. Adamce na prostranství u Janské kaple. Po něm následovalo představení jednotlivých vojenských útvarů a krátká bitevní ukáзка, jejímž tématem bylo dobytí Janského kopce pěchotou Knebelovy brigády a vytlačení pruského vojska z trutnovských výšin. Vyvrcholením programu se stala bohoslužba slova a položení věnců u vojenských pomníků, doprovázené čestnými salvami.

155. výročí bitvy u Trutnova 27. 6. 2021
(foto M. Šálek)

Na závěr byl pro veřejnost a vojáky uspořádán odpočinkový program s hudebním doprovodem u památníku generála Gablenze.

28. 6. 2021 – Česká Skalice – v 16.30 hod. byl zahájen pietní akt u kostela Nanebevzetí Panny Marie v Malé Skalici. Po položení věnců k hrobům padlých vojáků následovala prohlídka pamětních desek, umístěných v kostele a věnovaných kadetu Constantinu Nádhernému z Borotína od 5. praporu polních myslivců a poručíku 4. kyrynsnického pluku Adalbertu rytíři Pithovi. Poté se zúčastnění přesunuli do Jiřinkového sálu Muzea Boženy Němcové, kde se konala slavnostní vernisáž nové stálé expozice: „Bitva u České Skalice“. V 17.15 hod. pak celá akce pokračovala komentovanou prohlídkou nové expozice, které se ujal kurátor výstavy Tomáš Vondryška. Celá akce proběhla za účasti členů vojensko-historických jednotek v dobových uniformách.

2. 7. 2021 – Dlouhé Dvory – v pátek 2. července 2021 se od 14 hodin konalo slavnostní odhalení čtyř opravených pomníků z války roku 1866 nedaleko Dlouhých Dvorů. Jednalo se o pískovcový jehlanec rakouského majora Romualda von Dobruckiho, náhrobek z leštěné žuly rakouského nadporučíka Edmunda von Salemfelse, pískovcový jehlanec rakouského podporučíka Alexandra svob. pána von Bethmann a pískovcovou pyramidu, označující hrob 30 rakouských a pruských vojáků, padlých v bitvě u Hradce Králové. Oprava těchto památek, kterou provedl restaurátor Jiří Soukup, stála 607.699 Kč, přičemž 480.000 Kč poskytlo Ministerstvo obrany z dotace na péči o válečné hroby. Zemědělské družstvo Věstary přispělo částkou 80.000 Kč, obec Střezetice věnovala 40.000 Kč a Statek Dlouhé Dvory doplatil zbývající částku 7.699 Kč. Terénní úpravy uhradil Komitét 1866 a jeho členové zde odpracovali řadu brigádnických hodin. Mezi hosty, kteří se na slavnost dostavili, byla místostarostka obce Střezetice Ilona Bramborová, náměstkyně hejtmana Královéhradeckého kraje Martina Berdychová, náměstkyně primátora města Hradce Králové Monika Štayrová a Pavel Marek, vedoucí Muzea války 1866 Jan Hrubecský, ředitel statku Dlouhé Dvory Jiří

Dlouhé Dvory 2. 7. 2021 (foto O. Littera)

Černý, starostka obce Máslojedy Blanka Karešová, místostarosta Pavel Sailer, starosta obce Třesovice Pavel Mrkvička, předseda Österreichische Kameradschaftsbund v Guntramsdorfu u Vídně Karl Fleischhacker, zástupce armády ČR major Rudolf Beňo, zástupce zemědělského družstva Všeštery Martin Košťál a ředitel projektu vzpomínkových akcí Königgrätz 1866 Radek Balcárek. Jako symbolické poděkování předali zástupci Komitétu

1866 dekrety a pamětní medaile ke 155. výročí prusko-rakouské války za finanční podporu opravy (Ministerstvu obrany ČR, zemědělskému družstvu Všeštery, obci Střezetice, statku Dlouhé Dvory) a za významnou pomoc při opravě těchto památek (P. Sailerovi a M. Košťalovi). Dále byly děkovné dekrety uděleny restaurátorovi Jiřímu Soukupovi, který na vlastní náklady opravil typovou pyramidu ve Střezetících, Jiřímu Holečkovi, který se podílel na opravě kříže na hromadném hrobě obětí královéhradecké bitvy v Benátkách a Františku Vondryskovi za brigádnickou činnost a péči o památku na Českoskalicku. Spolková medaile ke 155. výročí prusko-rakouské války byla udělena také všem, kdo se brigádnicky podíleli na úpravě okolí pomníků u Dlouhých Dvorů (B. Karešová, Šárka Demlová, Jiří Vilím, Jiří Musílek, Jiří Kozák, M. Suchý, P. Mrkvička, Natálie Sailerová, Matyáš Musílek, Matyáš Deml a Michal Deml). Při této slavnostní příležitosti Komitét 1866 také předal několik spolkových ocenění. Čestné členství Komitétu 1866 bylo uděleno Radku Balcárkovi, pod jehož vedením se vzpomínkové akce na Chlumu staly nejvýznamnější připomínkou prusko-rakouské války pro veřejnost a rok od roku přitahují více diváků a zájemců o vojenskou historii. Ocenění za zásluhy o Komitét 1866 bylo, především za údržbu pomníků na Náchodsku, uděleno Spolku Přátel Vojenské Historie – 6. praporu polních myslivců. Další ocenění na svou činnost převzali i někteří členové spolku. Pamětním dekretem vyjádřil Komitét 1866 poděkování za dlouhodobou péči o válečné hroby z roku 1866 C. k. řadovému pěšímu pluku č. 18, Gardě města Hradce Králové, Spolku vojenské historie Liberec – saskému 2. mysliveckému praporu a Kadetní setnině jičínského pěšího pluku č. 74. Následně pak představitel řádu Křížovníků s červeným srdcem – Cyriaků, Petr Enc, předal Medaili cti za péči o válečné hroby několika členům Komitétu 1866 a obdobně své poděkování vyjádřil také předseda Österreichische Kameradschaftsbund v Guntramsdorfu u Vídně Karl Fleischhacker, který další členy Komitétu 1866 dekoroval stříbrným pamětním křížem saského pomníku v Guntramsdorfu.

2. – 3. 7. 2021 – Chlum – již v pátek 2. července 2021 byly vzpomínkové akce zahájeny slavnostním odhalením čtyř opravených pomníků u Dlouhých Dvorů a poté byl v chrámu sv. Ducha v Hradci Králové od 17 hodin vystaven zapomenutý obraz Virginie Sauer-Csáky von Nordendorf a od 18 hodin bylo

zahájeno slavnostní zvonění na zvon Augustin. Ve 22 hodin se pak konal tradiční pietní akt, spojený s pochodňovým průvodem na pruském hřbitovu na Chlumu.

V sobotu 3. července se na Chlumu konala rozsáhlá vzpomínková akce u příležitosti 155. výročí bitvy u Hradce Králové, které se zúčastnilo několik tisíc návštěvníků. Od 10 hodin proběhlo v Muzeu války 1866 na Chlumu připomenutí 85. výročí vzniku této instituce, za níž stál tehdejší Spolek pro udržování pomníků na bojišti královéhradeckém a především jeho člen Josef Volf z Máslojed. V rámci této připomínky byly veřejnosti představeny tři nové publikace, vztahující se k prusko-rakouské válce – k výročí muzea vydaná brožura Josefa Šrámka *Muzeum války 1866 a areál bojiště u Hradce Králové. Místo vzpomínky na oběti prusko-rakouské války*, kniha Jany Vaňkové a Jindřicha Kudrny *Dekorace k rakousko-prusko-italské válce v roce 1866* a publikace Zuzany Bláhové-Sklenářové a Vojtěcha Kesslera *... a proti těmto slovanským bratřím teď musím bojovat ... Lužičtí Srbové v prusko-rakouské válce 1866*. V 11 hodin byl zahájen pietní akt u pomníku Baterie mrtvých, připomínající oběti bitvy u Hradce Králové, kterého se mimo jiné zúčastnili hejtman Královéhradeckého kraje M. Červíček, náměstkyně hejtmana M. Berdychová, P. Bulíček a. Štěpánek, náměstek primátora města Hradce Králové J. Bláha, ředitel Muzea východních Čech P. Grulich, vedoucí Muzea války 1866 na Chlumu J. Hrubec, zástupce krajského vojenského ředitelství majorka M. Urbánková, místostarosta obce Všestary V. Fof, starostka obce Máslojedy B. Karešová s místostarostou P. Sailerem, starostka obce Hoříněves a předsedkyně Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 J. Kuthanová, herec V. Vydra, ředitel projektu vzpomínkových akcí Königgrätz 1866 R. Balcárek, zástupce rakouského Ferdinandova řádu 1561 I. Dubec, předseda Österreichische Kameradschaftsbund v Guntramsdorfu u Vídně K. Fleischhacker, předseda Komitétu 1866 M. Suchý a čestný člen tohoto spolku A. Chvojka a jeden ze zakladatelů vzpomínkových akcí v roce 1974 P. Bernatík. V odpoledních hodinách byla uspořádána rozsáhlá komentovaná bitevní ukáзка na motivy skutečných událostí na královéhradeckém

bojišti s tématem „Korunní princ Albert Saský v bitvě u Hradce Králové.“ Od 18. hodin pak v kostele Proměnění Páně na Chlumu sloužil administrátor všestarské farnosti J. Brožek mši za vojáky padlé v královéhradecké bitvě.

17. 7. 2021 – Pietní akt v Dubu nad Moravou a vycházka po bojišti u Tovačova – tradiční vycházka po tomto moravském bojišti, pořádaná městem Tovačov a Komitétem 1866 a vedená J. Synkem a J. Jemelkou. Při ní se návštěvníci seznámili s průběhem bojů na Tovačovsku a Přerovsku a zhlédli památky, připomínající tuto událost. U ústředního pomníku bojiště byl uspořádán pietní akt, při kterém bylo vzpomenu na vojáky padlé na okolních polích. Akci předcházela pietní akce na náměstí v Dubu nad Moravou, kde zástupci městyse položili věnec ke kříži, připomínajícímu oběti válečného roku 1866. Vycházky se výjimečně účastnili i vojáci v uniformách pruské, rakouské a saské armády.

4. 9. 2021 – Rozsvícení Svíbě – Čistěveské putování za myslivcem, aneb rozsvícení Svíbě, kterého se zúčastnilo velké množství návštěvníků, uspořádali Historický c. k. řadový pěší pluk č. 18, z.s., Muzejní historický klub Závěš Svitavy a Sbor dobrovolných hasičů Čistěves za podpory Komitétu 1866 a obce Čistěves. Návštěvníci si mohli prohlédnout dobové ležení, krátkou bitevní ukázkou, či se účastnit polní mše v prostoru u pomníku Myslivce. V poledne začal pochod Svíběm, doprovázený zasvěceným výkladem člena Komitétu 1866 M. Štrycha. Vyvrcholením celé akce byl ovšem až večerní komentovaný pochod, kterému předcházela krátký pietní akt, rovněž u Myslivce. Tam byla také celá akce ve 24.00 hodin zakončena večerkou.

18. 9. 2021 – 155. výročí bitvy u Jičina – vojenské jednotky v dobových uniformách se ráno shromáždily u Muzea přírody Český ráj v Prachově, kde byla instalována výstava fotografií ze vzpomínkových akcí k roku 1866. Program pro veřejnost zde byl zahájen pietním aktem u pomníku v Prachovském sedle. V úvodu byly vypáleny čestné salvy a k pomníku položeny svíčky a kytice. Poté se vojáci přesouvali v bitevním pořádku po modré turistické značce směrem na Bradu a cestou probíhaly bitevní střety, veřejnost tak mohla sledovat, jak přibližně vypadaly boje v zalesněné části Prachovských skal. Následoval přesun lesní cestou k opraveným u obce Brada-Rybníček. Pomníky zde byly restaurovány J. Soukupem díky dotaci poskytnuté Komitétu 1866 Královéhradeckým krajem. Po odhalení památek a pietním aktem se vojáci pěším pochodem přemístili do obce Kbelnice a odtud polní cestou na Dílce, kde proběhla bitevní ukázkou, připomínající dobítí obce saskými jednotkami 29. 6. 1866.

Odhalení pomníku u Rybníčku 18. 9. 2021

155. výročí bitvy u Jičína

Následoval pietní akt u centrálního saského pomníku nad Dílcí a vojsko přesunulo do Jičína, kde se občerstvilo.

Na bojiště zároveň dorazily další uniformované jednotky a na Valdštejnově náměstí bylo možno sledovat ukázky výcviku jednotlivých armád. V podvečer pak na Letné proběhl pietní akt u rakousko-saského pomníku, kde s projevem vystoupil jičínský starosta Jan Malý a za Komitét 1866 Petr Lazurko, organizátor celé vzpomínkové akce. Následně se vojsko přesunulo na Valdštejnovo náměstí, kde byla připravena bitevní ukázka, zahájená po 20. hodině. Veřejnost zde mohla sledovat pruský útok z nynější Palackého ulice, kterou Prusové útočili i v roce 1866. Na náměstí bylo přítomno i dělostřelectvo, saští myslivci a velký oddíl rakouské pěchoty a diváci tak měli možnost poznat jedinečnou atmosféru noční bitevní ukázky. Po bitevní ukázce se shromáždily všechny historické jednotky k závěrečnému nástupu. Jako první byla představena domácí jednotka 74. pěší pluk z Jičína se svou kadetní setninou (KVH Jičín). Akce se dále za rakouskou armádu zúčastnily: 4. pěší pluk –Deutschmeister Infanterie z. s., 8. pěší pluk Brno, 13. hraničářský pěší pluk, 18. pěší pluk z Hradce Králové, 20. pěší pluk, 49. pěší pluk z Rakouska, 73. pěší pluk ze Železnice, dechová hudba 6. praporu polních myslivců – Náchod, dělostřelecká baterie Vimus a Kavalerie Náchod v uniformách rakouského generálního štábu. Saskou armádu reprezentoval 2. saský myslivecký prapor

Noční bitevní ukázka v Jičíně 18. 9. 2021

(SVH Liberec), 12. Sachsenartillery Mies a sanitní jednotka saského armádního sboru. Pruskou armádu zastupovaly: 7. setnina 1. gardového pěšího pluku (Garda města Hradec Králové), gardový granátnický pluk č. 2 císaře Františka (Českomoravský KVH Předměřice nad Labem), gardový fyzilírský pluk Brno, 2. magdeburský pěší pluk č. 27 a 6. východopruský pěší pluk č. 43. Pořadatelé akce bylo Město Jičín, Muzeum přírody Český ráj z. s. a Komitét 1866, přičemž projekt „Živá historie na Jičínsku“, podaný Muzeem přírody Český ráj, jehož byla tato akce součástí, byl podpořen Královéhradeckým krajem.

Program pokračoval následující den vzpomínkovou akcí při odhalení saského pomníku pod Zebínem (u Jezdeckého centra Jičín), kde proběhl pietní akt a seznámení veřejnosti s osudy pomníku a s příběhem pátrání po jménu vojáka. O obnovení této památky se zasloužil majitel jezdeckého centra David Kotlář.

2. 10. 2021 – 155. výročí bitvy u Tovačova – za krásného slunečného počasí si město Tovačov připomnělo již 155. výročí prusko-rakouské války. Téměř celý bohatý program se tentokrát odehrával v areálu tovačovského zámku, kde se dopoledne konal koncert dechové hudby 6. praporu polních myslivců z Náchoda, křest nového průvodce po naučných stezkách *Po stopách bitvy u Tovačova 1866 a Po stopách války z roku 1866 na Přerovsku* a komentované ukázky výcviku pěchoty, dělostřelectva i pruského a rakouského jezdeckta. V obřadní síni zámku také proběhla přednáška J. Synka na téma Tovačovsko ve válečném roce 1866. Ve 13.15 hod. pak z náměstí vyrazil slavnostní průvod, vedený starostou a místostarostou města, senátorkou Jitkou Chalánkovou a představiteli Komitétu 1866, které následovala vojenská dechová hudba, rakouské a pruské pěší jednotky, jezdeckto a velké množství diváků, kteří se shromáždili k odpolednímu programu akce. Všichni zamířili k nedalekému kříži u bývalého mlýna, kde proběhl důstojný pietní akt. Na nádvoří zámku se pak odehrála závěrečná část programu – bitevní ukázka na motivy skutečných událostí z 15. července 1866, moderovaná J. Synkem.

23. 10. 2021 – Dušičky na bojišti a odhalení opravených pomníků v Probluzi – V dopoledních hodinách proběhla v hostinci v Probluzi již 47. valná hromada Komitétu pro udržování památek z války roku 1866. Odpoledne se od 12.30 hod. konalo u kostela Všech Svatých v Probluzi slavnostní odhalení opraveného souboru osmi pomníků z války roku 1866. Po krátkém úvodu moderátora J. Synka vystoupili s projevy místostarosta obce Dolní Přím Roman Fejfar a předseda Komitétu 1866 M. Suchý. Jako symbolické poděkování za podíl na financování oprav byl předán pamětný dekret obci Dolní Přím a Ministerstvu obrany ČR, z jehož dotace byla získána většina finančních prostředků, bude dekret předán v náhradním termínu. Následovalo položení kytice k opraveným památkám a poté je požehnal farář římskokatolické farnosti Nechanice Marián Benko a pronesl modlitbu za padlé vojáky. Slavnost byla zakončena čestnou salvou smíšené rakousko-saské jednotky (velitel M. Klika). Po poradě velitelů uniformovaných jednotek v rámci Dušiček na královéhradeckém bojišti se část účastníků vydala k centrálnímu saskému pomníku v Dolním Přímu a pomníku saského korunního prince Alberta, kde byla vykonána krátká pieta. Někteří účastníci se pak ještě vydali k saskému hřbitovu na okraji Dolního Přímu, k památkám u sv. Aloise poblíž Horního Přímu a k hrobu saského nadporučíka Stieglitze u Probluze.

Dušíčky v Probluzi 23. 10. 2021

13. 11. 2021 – Volfartice – V sobotu 13. listopadu 2021 se ve Volfarticích na Českolipsku uskutečnilo slavnostní odhalení pomníku, připomínajícího tamní obyvatele padlé v prusko-rakouské válce. Tato památka, která byla zřízena v roce 1892 z iniciativy místního veteránského spolku a která se takřka zázračně dochovala do současnosti v úplnosti včetně původního litinového oplocení, byla v letošním roce opravena na náklady obce Volfartice s dotační podporou Ministerstva obrany ČR. Vzpomínková akce, jíž se zúčastnili také členové vojenských historických jednotek v dobových uniformách, byla zahájena ve 14 hodin průvodem, který směřoval od obecního úřadu ke kostelu, před nímž se pomník nachází. Zde přítomné uvítala starostka obce Marie Bernátová a po projevu předsedy Komitétu 1866 M. Suchého, který zároveň předal starostce Bernátové děkovný dekret za opravu této památky, byl pomník slavnostně požehnan trvalým jáhnem Petrem Jurkulákem. Zástupci obce i Komitétu 1866 položili k pomníku věnce a členové vojenských historických jednotek uctili padlé čestnou salvou. Další bod programu představovala přednáška M. Baruse z Komitétu 1866, která přiblížila histo-

Volfartice 13. 11. 2021

rické souvislosti vzniku této památky a byla doplněna výkladem o výzbroji a výstroji členy vojenských historických jednotek. Vzpomínkové akce se zúčastnilo přibližně 50 osob, za Komitét 1866 byli přítomni M. Suchý, P. Lazurko, Z. Studený, P. Grulichová, M. Macek a M. Barus.

O akcích lokálního charakteru se zmiňují ve svých zprávách příslušní techničtí referenti.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Náš spolek v roce 2021 vydal samostatně nebo ve spolupráci s dalšími subjekty hned několik publikací.

Především se jednalo o rozsáhlou publikaci *Dekorace k rakousko-prusko-italské válce v roce 1866* od autorské dvojice J. Kudrna a J. Vaňková, která moderním způsobem zpracovala úzce specializovanou tematiku faleristiky prusko-rakouské války se vztahem k našemu území. Dále průvodce *Naučné stezky Po stopách bitvy u Tovačova 1866 a Po stopách války z roku 1866 na Přerovsku* od J. Synka, který doplňuje ediční řadu průvodců Komitétu 1866 o tato dvě moravská bojiště. Útlá brožura *Příběh zapomenutého obrazu. Cerekvice nad Bystřicí v roce 1866* z pera R. Balcárka a J. Synka připomněla příběh podporučíka rakouského pěšího pluku č. 37 Eugena Sauer-Csáky von Nordendorf a jeho obrazu. Komitét 1866 se také spolu se Společností přátel Lužice podílel na vydání knihy *...a proti těmto slovanským bratrům teď musím bojovat... Lužičtí Srbové v prusko-rakouské válce 1866* autorské dvojice Z. Bláhová-Sklenářová a V. Kessler. Jednatel spolku J. Šrámek je autorem brožury *Muzeum války 1866 a areál bojiště u Hradce Králové* a spolu-autorem rozsáhlé publikace *V pevnosti. Kritická reedice knihy Ignáta Herrmanna*, vydaných Muzeem východních Čech v Hradci Králové. Techničtí referenti T. Vondryška, J. Náhlovský a V. Grof zase stojí za velkoryse pojatým *Katalogem k expozici Bitva u České Skalice 28. 6. 1866* Muzea Boženy Němcové v České Skalici.

V uplynulém roce vyšla opět dvě čísla spolkového časopisu Bellum 1866. První z nich obsahovalo výroční zprávu za rok 2020, zajímavé studie o péči o zemřelé a raněné vojáky v prusko-rakouské válce nebo o málo známé srážce u Jičína z 28. června 1866, články o hrobu setníka Feyla v Chomutově, nadporučíka Kobaslicovi, o nově objevených hrobech z války roku 1866 a část zápisů ze zasedání předsednictva našeho spolku.

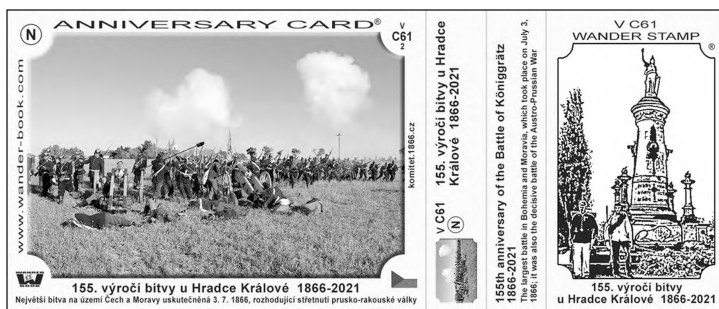
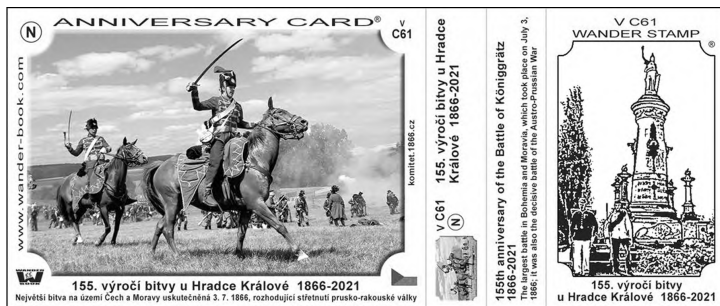
Ve druhém čísle byly publikovány články o Eugenu Sauer-Csákym a jeho obrazu v Cerekvici nad Bystřicí, o Lomnici nad Popelkou, lesním hřbitově v Kocbeřích nebo o pruském kříži v dolnorakouském Walterskirchenu, nové informace o prvním padlém husarovi u Širokého Brodu na Jesenicku, vzpomínky na válku v Dolní Krupé na Havlíčkobrodsku a studie o jednateli královéhradeckého komitétu Antonínu Tvrzském. Dále přehled literatury vydané v roce 2020 a druhá část zápisů ze zasedání předsednictva Komitétu 1866.

PODPORA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

Pořádání různých akcí pro veřejnost bylo v první polovině roku 2021 opět značně omezeno kvůli opatřením v souvislosti s epidemií koronaviru.

Pokračovaly práce na renovaci některých naučných stezek, především na bojišti u Hradce Králové, Náchoda a České Skalice.

Při příležitosti 155. výročí prusko-rakouské války vydal Komitét 1866 také dvě turistické vizitky.

Turistické vizitky ke 155. výročí války roku 1866

Také v průběhu roku 2021 uspořádal P. Lazurko, stejně jako v předchozích letech, sérii vycházek po stopách bojů v Jičíně. Trasa těchto vycházek, hojně navštěvovaných veřejností, vedla po městě Jičíně, kde byli účastníci seznámeni s průběhem bitvy v roce 1866 a měli možnost si za doprovodu členů Kadetní setniny jičínského pěšího pluku č. 74 prohlédnout několik pomníků. Vycházky se konaly vždy v podvečer každé pondělí od 5. července do 30. srpna. Dne 24. června 2021 také uspořádal P. Lazurko ve spolupráci s Vlastivědným muzeem v Železnici komentovanou vycházku po pomnicích v okolí Železnice.

Dne 14. srpna 2021 se na Prachově konala tradiční vycházka do Prachovských skal s názvem „Kudy prošel císařpán“. Akce se pravidelně účastní i příslušníci tradičních historických jednotek, a to zejména z období 1866. Byli přítomni vojáci v uniformách z období 1756-1763 a 1866. Veřejnost si tak mohla prohlédnout, jak se uniformy během let měnily a vyvíjely. V letošním roce všichni zamířili do jižní části Prachovských skal, aby navštívil místa, odkud František I. vstupoval do Prachovských skal. Byly připomenuty i začátky turistiky ve skalách. Celou akcí provázal přítomně v uniformě setníka rakouského mysliveckého praporu č. 14 P. Lazurko.

Z akce Kudy prošel císařpán, 14. 8. 2021

Další vycházky po bojištích války roku 1866 byly uspořádány T. Vondryskou u České Skalice nebo J. Synkem u Tovačova.

Muzeum přírody Český ráj v roce 2021 připravilo dvě nové výstavy zaměřené na rok 1866. Výstava *Vzpomínkové akce k roku 1866 ve fotografii* představovala vzpomínkové akce pořádané v Čechách i zahraničí. Výstava fotografií Jičínské bojiště byla zaměřená na vzpomínkové akce na válku roku 1866 na

Jičínsku. Bylo zde možno sledovat jak vývoj historických jednotek, zabývajících se rokem 1866, tak i řadu zajímavých lokací, kde se historické jednotky pohybovaly. Prostor byl věnován i Kadetní setnině jičínského pěšího pluku č. 74., která vznikla právě v Muzeu přírody Český ráj.

Přednášky pro širokou veřejnost bylo v souvislosti s epidemií koronaviru nutno částečně realizovat online formou:

- 12. 1. 2021 – Petr Lazurko: *Hrdinové od Jičína*. Online přednáška Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně
- 28. 4. 2021 – Vojtěch Kessler – Josef Šrámek: *Odkaz jednorukého setníka ve stínu rudé hvězdy. Péče o funerální památky z prusko-rakouské války v letech 1948-1989*, konference Památky a památková péče v Československu a v dalších zemích střední Evropy ve druhé polovině 20. století – prezenčně i online
- 24. 6. 2021 – Vojtěch Kessler – Josef Šrámek: *Národ ve zbrani, aneb kterak pruský učitel porazil rakouského sedláka?*, konference Vojenská služba v interdisciplinární perspektivě – prezenčně
- 27. 8. 2021 – Zuzana Bláhová-Sklenářová – Vojtěch Kessler: *Lužičtí Srbové ve válce 1866*, Jičínská beseda (Valdštejnský zámek) – prezenčně
- 4. 9. 2021 – Zuzana Bláhová-Sklenářová – Vojtěch Kessler: *Lužičtí Srbové ve válce 1866*, valná hromada Společnosti přátel Lužice – prezenčně
- 10. 9. 2021 Jiří Jemelka: *Rok 1866 a bitva u Tovačova*. Povídání s promítáním v PowerPointu pro školáky třídy v Horní Moštěnici. Poté odjezd do Tovačova – pokračování v tématu u památek 1866. Závěr komentovaná prohlídka výstavy 1866 v tovačovském zámku
- 13. 10. 2021 – Miroslav Svoboda: *Břeclav a okolí v roce 1866*. Prezenční přednáška v Městské knihovně Břeclav

- 21. 10. 2021 – Petr Lazurko: *Hrdinové od Jičína*. Vlastivědné muzeum v Železnici, prezenčně
- 2. 11. 2021 – Vojtěch Kessler – Michal Cáp: *Austro-Prussian War between Czech historiography, historical consciousness and local commemorations*, conference National Histories, Imperial Memories. Representing the Past in Interwar Central Europe and Beyond – online
- 5. 11. 2021 – Zuzana Bláhová-Sklenářová – Vojtěch Kessler: *Lužičtí Srbové ve válce 1866*, přednáška pro Muzeum východních Čech v Hradci Králové – prezenčně
- 9. 11. 2021 – Petr Lazurko: *Reenactment a jeho role v dnešní společnosti a jeho potřeba pro udržení kulturního dědictví regionu*. Prezenční přednáška na Úřadu práce v Jičíně
- 11. 11. 2021 – Petr Lazurko: *Co a kde nosila rakouská armáda 1866*. Prezenční přednáška ve Vlastivědném muzeu v Železnici

Válka 1866 on-line

Při příležitosti 155. výročí prusko-rakouské války 1866 a s ohledem na aktuální epidemickou situaci, která znemožňovala jakékoliv osobní setkávání, se předsednictvo Komitétu 1866 rozhodlo uspořádat cyklus videopřednášek s názvem „Válka 1866 on-line“. Jedná se o sérii celkem 15 přednášek, určených pro širokou veřejnost, formou seriálu a prezentovanou zdarma na youtube kanálu Komitétu 1866 a na webu www.1866.cz. Každé pondělí, počínaje 15. únorem a konče 24. květnem, byla zveřejněna jedna přednáška a původně měly být k dispozici pouze do výročního 3. července 2021. Přednášky však měly tak velký a pozitivní ohlas, že bylo rozhodnuto ponechat je na youtube kanálu Komitétu 1866 trvale. Jednalo se o následující přednášky:

- 15. 2. 2021 – Petr Lazurko: *Nejčastější mýty a omyly prusko-rakouské války 1866*
- 22. 2. 2021 Vojtěch Szajkó: *Dopravní a komunikační aspekty prusko-rakouské války 1866*
- 1. 3. 2021 – Miroslav Svoboda: *Cholerová epidemie na Moravě v roce 1866*
- 8. 3. 2021 – Martin Barus: *Konfesní aspekty prusko-rakouské války 1866*
- 15. 3. 2021 – Matouš Holas: *Výstroj a výzbroj rakouského pěšáka*
- 22. 3. 2021 – Vojtěch Kessler: *Život v pevnostním městě za války 1866*
- 29. 3. 2021 – Vojtěch Szajkó: *Vojenská lékařská péče v roce 1866*
- 5. 4. 2021 – Vojtěch Kessler: *Baterie mrtvých a její pomník*
- 12. 4. 2021 – Vojtěch Kessler – *Osobní vzpomínky na válku 1866 jako historický pramen*

- 19. 4. 2021 – Josef Šrámek: *Vzpomínky Ignáta Herrmanna na život v královéhradecké pevnosti v roce 1866*
- 26. 4. 2021 – Martin Barus: *Památky na prusko-rakouskou válku 1866 mimo bojiště*
- 3. 5. 2021 – Josef Šrámek: *Vznik a počátky královéhradeckého komitétu*
- 10. 5. 2021 – Martin Barus, Miroslav Suchý, Jiří Synek: *Komitét 1866 dnes*
- 17. 5. 2021 – Petr Lazurko: *Jičínská kadetní setnina*
- 4. 5. 2021 – Radek a Adam Balcárkovi: *Jehlovka proti předovce*

SPOLKOVÁ ČINNOST KOMITÉTU 1866

V roce 2021 se konalo šest zasedání předsednictva, která se uskutečnila v termínech 15. ledna (online předsednictvo), 5. března (online předsednictvo), 15. května (hřiště Dohalice), 11. září (Muzeum východních Čech, Hradec Králové), 5. listopadu (online předsednictvo) a 11. prosince (OÚ Máslojedy).

Bohužel byla spolková činnost v roce 2021 na jaře opět ovlivněna vývojem epidemie koronaviru Covid-19 a souvisejícími opatřeními, i když ne v takovém rozsahu, jako v předchozím roce.

Jarní valná hromada (celkově 46.) byla z důvodu nemožnosti setkání většího počtu lidí v průběhu vyhlášeného nouzového stavu uspořádána 10. dubna elektronicky s hlasováním přes Google formulář nebo e-mail.

Podzimní 47. valná hromada proběhla již v období uvolněných opatření 23. října 2021 v hostinci u kostela na Probluzi. V rámci jejího odpoledního programu byly odhaleny opravené pomníky za probluzským kostelem a byl v rámci Dušiček na bojišti uspořádán pietní akt u nedalekých saských pomníků.

Z organizačních důvodů se bohužel nepodařilo uskutečnit plánovanou spolkovou exkurzi na území královéhradecké pevnosti.

V průběhu roku 2021 došlo také k několika personálním změnám v řídicích orgánech spolku. Kontrolní komise Komitétu 1866 byla 15. 1. 2021 doplněna na plný počet členů kooptací Ivana Stolína. K 15. 3. 2021 byl do funkce technického referenta bojiště u Dvora Králové nad Labem jmenován Vojtěch Kessler, který nahradil Pavla Tschiedla. Dne 11. 9. 2021 předsednictvo akceptovalo rezignaci Jana Vorla na funkci zástupce technického referenta bojiště u Hradce Králové.

U příležitosti odhalení opravených pomníků u Dlouhých Dvorů vydal Komitét 1866 díky iniciativě P. Mrkvičky a M. Suchého spolkovou medaili:

Líc: V ploše skupina čtyř pomníků u Dlouhých Dvorů, nad nimi v okružní nápis: ODHALENÍ OPRAVENÝCH POMNÍKŮ, pod nimi nápis: DLOUHÉ DVORY / 2. 7. 2021.

Rub: Logo Komitétu 1866 – tedy typová pyramida s křížem, letopočtem 1866 a na soklu nápisem: A. D. 1888 / HRADEC KRÁLOVÉ. Pod pyramidou letopočty 1866-2021. V okružní název spolku: KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866. Nad pyramidou v ploše nápis: 155. VÝROČÍ / PRUSKO-RAKOUSKÉ / VÁLKY 1866.

Rozměry: Průměr 40 mm, síla 3 mm.

Váha: 20 g.

Kov: Zinková slitina galvanicky pokovená do podoby patinovaného bronzu, cín s patinou starostříbra.

Náklad: Patinovaný bronz 200 ks, starostříbro 30 ks.

Autor návrhu: Jiří Blahuš.

Výrobce: Coufal Richard – CR design, Brno.

SPOLUPRÁCE S ÚŘADY STÁTNÍ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY

Spolupráce s úřady pokračuje, až na některé výjimky, velmi dobře, což dokumentují zprávy jednotlivých technických referentů. Část místních samospráv je vstřícná ke spolupráci při údržbě a obnově památek, ležících na jejich katastrálních územích. Pro některé samosprávy není problém přispět dle finančních možností svého rozpočtu na opravy pomníků, jsou-li žádosti pečlivě připraveny a odpovídajícím způsobem prezentovány. Města a obce také oceňují spolupráci na úrovni technických referentů Komitétu 1866 při přípravě žádostí o dotace z různých grantových programů. Komitét zde poskytuje podklady k žádostem o grant, zajišťuje odborné posouzení stavu předmětných památek a v mnoha případech garantuje vlastní realizaci. Je třeba vyzdvihnout spolupráci především s Královéhradeckým krajem, městy Česká Skalice, Mnichovo Hradiště, Náchod, Trutnov, Hradec Králové, Tovačov a obcemi Máslojedy, Benátky, Hoříněves, Dolní Přím, Třesovice, Všestary, Střezetice, Svijany, Březina, Provodov-Šonov ad.

GRANTOVÁ A DOTAČNÍ POLITIKA KOMITÉTU 1866

Komitétu 1866 se pro rok 2021 podařilo získat dotační prostředky pouze ze zdrojů Královéhradeckého kraje, jednalo se však o projekty zásadního významu. Konkrétně již o výše zmíněnou dotaci Královéhradeckého kraje na projekt „Podpora aktivit Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 v roce 2021“. Tento projekt byl naceněn na 187.500 Kč, přičemž dotace činila 80 %, tedy 150.000 Kč. Ačkoliv jsme původně žádali o vyšší částku, velmi jsme ocenili, že i

v nelehké pandemické situaci nám představitelé Královéhradeckého kraje poskytli takovou podporu, již lze v dobovém i lokálním kontextu považovat za velmi štědrou.

V rámci uvedeného projektu byly realizovány činnosti v pěti okruzích:

1) Péče o válečné pomníky a hroby

V této oblasti se podařilo opravit dva pomníky na válečných hrobech, konkrétně se jednalo o pomník ev. č. JC-53 (označení v centrální evidenci válečných hrobů CEVH CZE5207-56147) neznámého pruského důstojníka a pruského závodčího Schulze v lokalitě Rybníček u Jičina, kde se jedná fakticky o dvě památky, a sice starý pomník s nepřiliš čitelným německým nápisem a nový pomník, zřízený zřejmě ve 20. letech 20. století, s českým nápisem a křížem.

2) Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí

V rámci této oblasti byla podpořena velmi netypická akce. Vzhledem k nejisté situaci, způsobené současnou pandemií, se Komitét 1866 rozhodl nezahrnovat do tohoto projektu žádnou běžnou veřejnou vzpomínkovou akci, ale uspořádat cyklus videopřednášek na společném youtube-kanálu s názvem „Válka 1866 on-line“. Série celkem 15 (původně 14) přednášek, určených pro širokou veřejnost, byla pojata formou seriálu a prezentována zdarma každé pondělí, počínaje 15. únorem a konče 24. květnem, vždy jedním dílem. Jednotlivé přednášky byly zaměřeny jednak na nezvyklé perspektivy pohledu na prusko-rakouskou válku, dále na každodenní život vojáků i civilistů ve válečném roce 1866, památky a paměť prusko-rakouské války minulost i přítomnost Komitétu pro udržování památek z války roku 1866. Vzhledem k vysoké sledovanosti a žádostem diváků byl původní záměr stáhnout videa po dvou týdnech posunut na 3. července 2021 a následně byl po dohodě s autory prodloužen na neurčito. Sledovanost byla vskutku nečekaná – již v den premiéry každého dílu jej zhlédlo vždy zhruba 100 zájemců, v den uveřejnění poslední přednášky se počet zhlédnutí všech videí dostal na 15 662, na konci června přesáhl 22 000 a v současnosti mají všechny díly přes 42 000 zhlédnutí. Dopad tohoto přednáškového cyklu byl tak alespoň v kvantitativní rovině nesrovnatelně větší, než u jakékoliv běžné vzpomínkové akce.

3) Publikační činnost

V rámci této oblasti bylo podpořeno vydání obou letošních čísel časopisu *Bellum 1866*, který od roku 1990 Komitét 1866 vydává.

4) Podpora rozvoje cestovního ruchu

V rámci této oblasti se Komitét 1866 zaměřil především na síť naučných stezek, které propojují jednotlivá historická bojiště z prusko-rakouské války na území Královéhradeckého kraje, resp. na opravu špatného stavu některých zastávek těchto unikátních naučných stezek. Konkrétně proběhla montáž 20 kusů

nových stojanů (jedná se o zcela nový typ stojanů s plechovou stříškou, vyrobený ze dřeva ošetřeného tlakovou impregnací, který by měl být trvanlivější), které nahradily již značně poškozené stojany na naučných stezkách Josefov – Smiřice – Chlum 1866, Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 – jižní křídlo a Bitva u Jičina 29. června 1866.

5) Spolková činnost

V rámci této oblasti byly podpořeny běžné aktivity, nezbytné pro řádné fungování činnosti spolku, zejména náklady na jízdné.

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2021

Hospodaření Komitétu 1866 v roce 2021 stručně a přehledně shrnují níže uvedené tabulky. Spolkové hospodaření se dostalo do schodku, ovšem nikoliv do tak hlubokého, jak předpokládal schválený rozpočet. Vylepšení bilance o celkem více jak 200.000 Kč bylo způsobeno více faktory. Jako první lze uvést především získání dotace na činnost našeho spolku z prostředků Královéhradeckého kraje v hodnotě 150 000 Kč, která pokryla z 80 % mj. vydání časopisu Bellum 1866 nebo výdaje spojené s jízdným, byť její většina byla investována do údržby a oprav naučných stezek a také do opravy jedné památky. Na příjmové straně nelze opomenout zisk více jak čtvrt milionu korun z prodeje publikací (jen na e-shopu přesáhla tržba 50 000 Kč) – ovšem vzhledem k tomu, že v loňském roce se Komitét 1866 finančně podílel kromě spolkového časopisu na vydání celkem čtyř nových publikací, není ani tato bilance sama o sobě kladná. Kromě již zmíněné opravy naučných stezek byly spolkové prostředky investovány zejména do oprav památek, nezanedbatelné bylo rovněž (spolu)pořádání několika vzpomínkových akcí.

Základní přehled o hospodaření

Účet	Počáteční stav (k 1. 1. 2021)	Konečný stav (k 31. 12. 2021)	Celkový výnos
Pokladna	28 172,00 Kč	135 953,00 Kč	
Běžný účet 175240807	1 053 711,40 Kč	886 448,14 Kč	
Účet Pomník Střezetice 176789244	65 595,64 Kč	65 606,43 Kč	
Celková suma v Kč	1 147 479,04 Kč	1 088 007,57 Kč	-59 471,47 Kč

Hospodaření dle účetních středisek

Středisko	Příjmy	Výdaje	Bilance
Památky	69 143,00 Kč	144 219,00 Kč	-75 148,00 Kč
Publikace	314 602,00 Kč	315 506,69 Kč	-904,69 Kč
Kulturní akce	114 950,00 Kč	120 272,00 Kč	-5 322,00 Kč
Spolek	150 073,32 Kč	69 767,00 Kč	80 306,32 Kč
Výstavy, NS	67 523,40 Kč	125 926,50 Kč	-58 403,10 Kč
Celkem	716 291,72 Kč	775 763,19 Kč	-59 471,47 Kč

VÝVOJ ČLENSKÉ ZÁKLADNY V ROCE 2021

K 31. prosinci 2021 měl Komitét 1866 celkem 119 řádných, 5 zasloužilých a 29 čestných členů. V roce 2021 bylo přijato 6 nových členů (Jaroslav Cejnar, Petr Černý, Petra Grulichová, Markéta Koudelková, Volkmar Munke a Jan Reichel) a čestné členství bylo uděleno Radku Balcárkovi. 16. listopadu 2021 zemřel čestný člen Pavel Mertlík. Vývoj členské základy v letech 2015-2021 je zpracován v následující tabulce.

Stav k datu	Řádný člen			Zasloužilý člen			Čestný člen		
	celkem	z toho žen	z toho PO*	celkem	z toho žen	z toho PO	celkem	z toho žen	z toho PO
31. 12. 2015	99	9	1	4	0	0	31	0	21
31. 12. 2016	105	11	1	3	0	0	31	0	21
31. 12. 2017	114	14	1	5	0	0	31	0	21
31. 12. 2018	113	14	1	5	0	0	30	0	21
31. 12. 2019	112	13	2	5	0	0	30	0	21
31. 12. 2020	112	12	2	5	0	0	29	0	21
31. 12. 2021	119	14	2	5	0	0	29	0	21

* právnická osoba

OCENĚNÍ ČLENŮ KOMITÉTU 1866

Čestné členství Komitétu 1866

Bylo uděleno Radku Balcárkovi, který pomáhal nastartovat vzpomínkové akce na Hradecku a sám je už pořádá neuvěřitelný počet let (od roku 1993) ve velkorysém rozsahu. Vzpomínkové akce na Chlumu se pod jeho vedením staly nejvýznamnější připomínkou prusko-rakouské války pro veřejnost. Pravidelně se však účastní i řady dalších vzpomínkových a pietních akcí na všech našich bojištích. Aktivně se podílí na údržbě pomníků na Královéhradecku. Spolupracuje s Ko-

mitétem 1866 ve všech případech, kdy se dějí nějaké zásahy do bojiště – příkladem může být plán výstavby odpočívky pod Chlumentem. Nelze opominout i osvětovou činnost. Vzhledem k dlouholeté spolupráci s ním na poli propagace války roku 1866 a dalších aktivit, je letošní rok 155. výročí prusko-rakouské války ideální příležitostí, kdy by mu Komitét 1866 mohl vyjádřit poděkování. Především díky němu totiž připomínka královéhradecké bitvy široké veřejnosti nezanikla, ale rok od roku přitahuje více diváků a zájemců o vojenskou historii. Dekret čestného člena byl R. Balcárkovi předán v rámci vzpomínkové akce u Dlouhých Dvorů 2. 7. 2021.

Ocenění za zásluhy o Komitét 1866

Ocenění za zásluhy o Komitét 1866 bylo uděleno Spolku Přátel Vojenské Historie – 6. praporu polních myslivců, bez něhož si nelze představit většinu vzpomínkových akcí a bez jeho členů by byla nemyslitelná smysluplná údržba pomníků především na Náchodsku. Spolek dělá čest 6. praporu polních myslivců, který bojoval ve Vysokově i u Hradce Králové. Právě 155. výročí války roku 1866 bylo ideální příležitostí, jak mu poděkovat za dlouholetou spolupráci.

Za dlouholetou brigádnickou činnost a další významnou spolkovou práci bylo uděleno Ocenění za zásluhy o Komitét 1866 dále těmto členům spolku:

Martinu Barusovi, Jiřímu Hanušovi, Blance Karešové, Davidu Koralovi, Pavlu Tschiedelovi, Tomáši Vondryskovi a Petru Lazurkovi.

K slavnostnímu předání většiny dekretů došlo 2. 7. 2021 u Dlouhých Dvorů, oceněným, kteří nebyli přítomni, byly dekrety předány při nejbližší vhodné příležitosti.

Ocenění Medailí cti mezinárodního řádu Křížovníků s červeným srdcem

Medaile cti byla řádem udělena jako poděkování a vysoké uznání za mimořádné zásluhy v péči o válečné hroby a památníky, učiněné v duchu křesťanských hodnot a víry. Medaile na černé stužce spolu s dekretem byla generálním převorem řádu Cyriaků p. Jiřím Stanislavem a správcem tohoto vyznamenání p. Petrem Encem udělena těmto členům Komitétu 1866:

Václavu Hradilovi, Milanu Janouškovi, Zdeňku Jánskému, Jiřímu Jemelkovi, Davidu Koralovi, Jiřímu Kozákovi, Miroslavu Malachovi, Jiřímu Musílkovi, Petru Novákovi a Miloslavu Štrychovi.

K slavnostnímu předání většiny medailí došlo 2. 7. 2021 u Dlouhých Dvorů, oceněným, kteří nebyli přítomni, byly dekrety předány při nejbližší vhodné příležitosti.

Ocenění Österreichische Kameradschaftsbund Guntramsdorf

Předseda Österreichische Kameradschaftsbund v Guntramsdorfu u Vídně Karl Fleischhacker dekoroval v průběhu vzpomínkové akce u Dlouhých Dvorů 2. 7. 2021 stříbrným pamětním křížem saského pomníku v Guntramsdorfu Blanku Karešovou, Jiřího Náhlovského, Miroslava Suchého, Jiřího Synka a Jiřího Třešňáka.

Ocenění Rady Královéhradeckého kraje

Dne 16. 6. 2021 převzal předseda spolku M. Suchý ocenění Rady Královéhradeckého kraje za dlouhodobý počin a významný přínos památkové péči na území Královéhradeckého kraje za kalendářní rok 2019. Předání bylo odloženo o rok kvůli epidemii koronaviru.